

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

ÖĞRETMENLERDE MESLEKİ DOYUM VE YAŞAM KALİTESİ İLİŞKİSİ:
KADIRLI İLÇESİ ÖRNEĞİ

TEZİ YAZAN
İsmail Volkan BAYRAM

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Soner ÇAKMAK (Çukurova Üniversitesi)

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Nurgül ÖZPOYRAZ

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Murat KOÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / MAYIS 2020

ONAY**T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE**

2017100146 numaralı öğrencimiz olan **İsmail Volkan BAYRAM** tarafından hazırlanan "**Öğretmenlerde Mesleki Doyum Ve Yaşam Kalitesi İlişkisi: Kadirli İlçesi Örneği**" başlıklı bu tez çalışması jürilerimiz tarafından **oy birliği** ile **Psikoloji** Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü müdürlüğünde kalan asıl sureti ıslak imzalıdır.)

Üniv. Dışı Asıl Üye-Tez Danışmanı – Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Soner ÇAKMAK
(Çukurova Üniversitesi)

(Enstitü müdürlüğünde kalan asıl sureti ıslak imzalıdır.)

Üniv. İçi – Jüri Üyesi: Prof. Dr. Nurgül ÖZPOYRAZ

(Enstitü müdürlüğünde kalan asıl sureti ıslak imzalıdır.)

Üniv. İçi – Jüri Üyesi: Doç. Dr. Murat KOÇ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Enstitü müdürlüğünde kalan asıl sureti ıslak imzalıdır.)

20/05/2020

Doç. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir

İTHAF

Ülkemizi ve tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 a karşı mücadele eden başta kardeşim Tansu BAYRAM olmak üzere tüm sağlık çalışanlarımıza ithaf ediyorum.

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
 - Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
 - Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
 - Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
 - Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,
- bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

20 /05 / 2020

İsmail Volkan BAYRAM

TEŞEKKÜR

Tez sürecine başladığım ilk günden bu yana görüş ve desteklerini sunan, sabırla bana yol gösteren danışman hocam Dr. Soner ÇAKMAK'a katkılarından dolayı çok teşekkür ederim. Dersimize geldiği ilk günden bu yana istatistik konusunda bizi aydınlatan, cesaret ve emek veren sabırla her sorumuzu yanıtlayan değerli hocam Doç. Dr. Gülhan TEMEL'e katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Bu süreçte yanımda olan ve her zaman desteğini sunan değerli müdürüm Fatih BEKÂR'a katkılarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim. Anketleri uygulamada yardımcı olan arkadaşım İsmail TOPBAŞ ve Rehber Öğretmen arkadaşlarıma, anketleri sabırla ve içtenlikle dolduran öğretmen arkadaşlarıma ayrıca teşekkür ederim.

Yüksek lisans boyunca paylaşımlarda bulunduğum değerli arkadaşlarım Merve ATALAY, Metehan HATUNOĞLU, Hasan ÇELİK arkadaşlarıma bana güzel dostlar kazandırdıkları için çok teşekkür ederim.

Bugünlere gelmemi sağlayan bana her zaman iyiyi, doğruyu, güzeli ve adaletli olmayı öğreten babam Selahattin BAYRAM ve annem Gülay BAYRAM'a sonsuz teşekkür ederim. Tez süreci boyunca beni hafta sonları evinde ağırlayan ve yüksek lisansa başlamama vesile olan ablam Aysun DAŞ ve eşi Lokman DAŞ'a desteklerinden dolayı çok teşekkür ederim.

Son olarak her zaman yanımda olan gelişimimi ve öğrenmemi destekleyen sevgili eşim Emine BAYRAM ve bu yoğun süreçte ilgisiz bırakmamaya çalıştığım çocuklarım; Oğuz Kağan, Aysima ve Melikşah'a çok teşekkür ederim.

ÖZET

ÖĞRETMENLERDE MESLEKİ DOYUM VE YAŞAM KALİTESİ İLİŞKİSİ: KADIRLI İLÇESİ ÖRNEĞİ

İsmail Volkan BAYRAM

Yüksek Lisans Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Soner ÇAKMAK
Mayıs 2020, 91 sayfa

Bu araştırmada ortaokulda görev yapan öğretmenlerin mesleki doyum ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve öğretmenlerin demografik özelliklerine göre mesleki doyum ve yaşam kalitesi düzeylerindeki farklılıkların incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın evreni 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında Osmaniye ili Kadırlı ilçesi belediye sınırları içerisinde 15 ortaokulda görev yapan çeşitli branş ve eğitim düzeylerindeki öğretmenlerdir. Araştırmanın örneklemi 15 ortaokuldan tabakalı rastgele örnekleme yoluyla seçilen 200 öğretmenden oluşmaktadır.

Araştırmada veri toplama araçları olarak araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu; Mesleki Doyum Ölçeği ve Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Formu (WHOQOL-BREF TR) kullanılmıştır. Veriler IBM SPSS 22 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmada mesleki doyum bağımsız değişken yaşam kalitesi ise bağımlı değişken olarak alınmıştır. Diğer bağımsız değişkenler kişisel bilgi formunda yer alan yaş, cinsiyet, branş, meslekte geçirilen süre, boş zaman faaliyeti olup olmama, aylık geliri yeterli bulup bulmama değişkenleridir. Mesleki doyum ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi için Spearman korelasyon analizi yapılmıştır. Diğer bağımsız değişkenlerin mesleki doyum ve yaşam kalitesi ile ilişkileri incelenirken tanımlayıcı istatistikler, Mann-Whitney U, One-Way ANOVA, Post hoc Tukey testleri kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda öğretmenlerin mesleki doyum puanları ile WHOQOL-BREF TR Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, çevresel alan alt boyutu ile orta

düzeyde, sosyal alan alt boyutu ile düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.

Erkeklerin WHOQOL-BREF TR Ölçeği alt boyut puanları kadınlardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Öğretmenlerin yaş grupları ile WHOQOL-BREF TR Ölçeği çevresel alan alt boyutu arasında anlamlı farklılık vardır. Meslekte geçirilen süre (deneyim) bakımından 0-10, 11-20 ve 21 yıl ve üzeri diye üç gruba ayrılan öğretmenlerin mesleki doyum puanları ve WHOQOL-BREF TR Ölçeği çevresel alan alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur.

Aylık geliri yeterli bulan öğretmenlerin mesleki doyum ve yaşam kalitesi alt boyut puanları aylık gelirini yeterli bulmayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Boş zaman (hobi) faaliyeti olan öğretmenlerin mesleki doyum ve yaşam kalitesi alt boyut puanları hobi faaliyeti olmayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenlerin yaş ortalamaları ve meslekte geçirmiş oldukları süre ile mesleki doyum ve yaşam kalitesi alt boyut puanları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamıştır.

Anahtar kelimeler: Yaşam kalitesi, öğretmen, mesleki doyum

ABSTRACT**THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PROFESSIONAL SATISFACTION
AND LIFE QUALITY IN TEACHERS: THE EXAMPLE OF KADIRLI
DISTRICT****İsmail Volkan BAYRAM****Master Thesis, Department of Psychology****Supervisor: Dr. Soner ÇAKMAK****May 2020, 91 page**

In this study, it was aimed to determine the relationship between the professional satisfaction and life quality of teachers working in secondary school and to investigate the differences in professional satisfaction and life quality according to the demographic characteristics of the teachers.

The population of the research is the teachers in various branches and education levels working in 15 secondary schools within the municipal boundaries of Kadirli district which is in Osmaniye province in the academic year of 2019-2020. The sample of the research consists of 200 teachers selected from 15 secondary schools by stratified random sampling.

Personal Information Form developed by the researcher, Occupational Satisfaction Scale and World Health Organization Life Quality Scale-Short Form were used as data collection tools in the research. The data were analyzed by using IBM SPSS 22 statistical software.

In the research, professional satisfaction was an independent variable and quality of life was taken as a dependent variable. Other independent variables were age, gender, branch, time spent in the profession, leisure time activity, and monthly income. Spearman correlation analysis was conducted to examine the relationship between professional satisfaction and quality of life. Descriptive statistics, Mann-Whitney U, One-Way ANOVA, Post Hoc Tukey tests were used when examining the relationships between other independent variables and professional satisfaction and quality of life.

As a result of the analysis, it was found that there was a mid-level significant positive correlation between the professional satisfaction scores of teachers and the

WHOQOL-BREF TR Scale in terms of physical, mental, environmental and sub-dimensions, and low-level positive significant correlation between social area sub-dimensions.

The WHOQOL-BREF TR Scale sub-dimension scores of men were significantly higher than women. There was a significant difference between the age groups of teachers and the environmental area sub-dimension of WHOQOL-BREF TR Scale. In terms of the time spent in the professional (experience), there was a significant difference between the teachers' professional satisfaction scores and WHOQOL-BREF TR Scale's environmental area sub-dimension, which was divided into three groups as 0-10, 11-20 and over 20 years.

Professional satisfaction and quality of life sub-dimension scores of teachers finding monthly income sufficient were found to be significantly higher than teachers who did not find monthly income sufficient. Professional satisfaction and quality of life sub-dimension scores of teachers with leisure time activities (hobby) were found to be significantly higher than teachers without hobby activities. No significant relationship was found between the average age of the teachers participating in the study and their time spent in the profession, and their professional satisfaction or quality of life sub-dimension scores.

Key words: Life Quality, Teacher, Professional Satisfaction

ÖNSÖZ

Bireyin yaşamında çok önemli yeri olan meslek, para kazanmanın ötesinde sosyal ilişkileri de içinde barındıran bir etkinliktir. İnsan yaşamının belirli bir dönemini bir mesleğe hazırlanarak ve çalışarak geçirir (Güvel, 2019). İnsan meslek yaşamında; üretmek, topluma faydalı işler yapmak ve mesleki faaliyetlerini yerine getirirken doyuma ulaşmak ister.

Meslekten alınan doyum kişinin aile ve sosyal hayatını etkileyebileceği gibi yaşam kalitesini de etkileyebilmektedir (Özpehlivan, 2018, s. 61). Geleceğimizin teminatı çocuklarımız, öğretmenlerimizin ellerinde şekillenmektedir. Her meslek grubunda olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde de bireyin mesleğinden doyum alması, mesleğini severek yapmasının topluma sağlıklı bireyler yetiştirmesini sağlayacağı düşünülmektedir (Aslan, 2001). İnsan ruhunun mühendisleri olarak toplumların gelişmesinde çok önemli rolü olan öğretmenlerin yaşam kalitelerine etki eden faktörlerin bilinmesi ve yaşam kalitelerini yükseltecek önlemler alınması bu konuda karar vericiler ve bilimsel çevrelerce önem arz etmektedir (Pan, Shen, Liu, Yang ve Wang, 2015). Bu çalışmada öğretmenlerin mesleki doyum ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve öğretmenlerin demografik özelliklerine göre mesleki doyum ve yaşam kalitesi düzeylerindeki farklılıkların incelenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
ONAY	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
ÖNSÖZ	x
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR	xv
TABLolar LİSTESİ	xvi
EKLER LİSTESİ	xviii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Arka Planı	1
1.2. Araştırma Problemi	2
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Araştırmanın Hipotezleri	4
1.6. Varsayımlar (Sayıtlar)	5
1.7. Sınırlılıklar	5
1.8. Tanımlar	6

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Mesleki Doyum	7
2.1.1. Mesleki Doyum Kuramları	8
2.1.1.1. Kapsam (İçerik) Kuramları	8
2.1.1.1.1. Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı	8

2.1.1.1.2. İki Etmen Kuramı.....	9
2.1.1.1.2.1. Hijyen (Koruyucu) Faktörler	9
2.1.1.1.2.2. Güdüleyici Faktörler	9
2.1.1.1.3. McClelland Başarı Gereksinimi Kuramı.....	10
2.1.1.1.3.1. Başarma İhtiyacı	10
2.1.1.1.3.2. Güç İhtiyacı.....	10
2.1.1.1.3.3. İlişki Kurma İhtiyacı	10
2.1.1.1.4. Alderfer'in ERG Kuramı	11
2.1.1.2. Süreç Kuramları.....	11
2.1.1.2.1. Adams Eşitlik Kuramı.....	11
2.1.1.2.2. Amaç Kuramı	11
2.1.1.2.3. Beklenti Kuramı	12
2.1.1.2.4. Davranışsal Şartlanma Kuramı	12
2.1.1.2.4.1. Olumlu Pekiştirme	12
2.1.1.2.4.2. Olumsuz Pekiştirme	12
2.1.1.2.4.3. Ceza.....	13
2.1.1.2.4.4. Sönme	13
2.2. Yaşam Kalitesi	13
2.2.1. Yaş	14
2.2.2. Cinsiyet.....	14
2.2.3. Aile Hayatı	15
2.2.4. Yaşanılan Konut ve Özellikleri	15
2.2.5. Gelir.....	16
2.2.6. İş yaşamı.....	16
2.2.7. Boş Zaman Faaliyetleri	16
2.2.8. Sosyal Destek	17
2.2.9. Eğitim	17
2.2.10. Sağlık.....	17
2.3. Yaşam Kalitesi ve Mesleki Doyum Arasındaki İlişkiye Dair Yapılmış Araştırmalar	18

BÖLÜM III

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Amacı.....	21
3.2. Araştırmanın Modeli	21
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	21
3.4. Araştırmanın Yapılışı.....	21
3.5. Veri Toplama Araçları	22
3.5.1. Kişisel Bilgi Formu	22
3.5.2. Mesleki Doyum Ölçeği	22
3.5.3. Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Formu	23
3.6. Verilerin Analizi	24

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

4.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Frekans Dağılımı ve Yüzdeler..	25
4.2. Demografik Özelliklerden Kaynaklanan Mesleki Doyum ve Yaşam Kalitesi Alt Boyutları Farklılıklarının Analizi	27
4.2.1. Demografik Özelliklerden Kaynaklanan Mesleki Doyum Puanı Farklılıklarının Analizi.....	27
4.2.2. Demografik Özelliklerden Kaynaklanan WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanı Farklılıklarının Analizi	32
4.3. Değişkenler Arası Korelasyon Analizleri	39

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Tartışma	41
5.2. Yorum	49

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53
6.1. Sonuçlar	53
6.2. Öneriler	54

7. KAYNAKÇA	56
8. EKLER	63
9. ÖZGEÇMİŞ	73

KISALTMALAR

MDÖ : Mesleki Doyum Ölçeği

WHOQOL-BREF TR : Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Formu

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.	Mesleki Doyum Ölçeği Medyan ve Q1-Q3 Değerleri ve Güvenilirlik Katsayısı.....	23
Tablo 2.	WHOQOL-BREF TR Ölçeği Medyan ve Q1-Q3 Değerleri ve Güvenilirlik Katsayısı	24
Tablo 3.	Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzdeler.....	26
Tablo 4.	Cinsiyete Göre Mesleki Doyum Puanının Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney U Testi	27
Tablo 5.	Yaş Gruplarına Göre Mesleki Doyum Puanının Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney U Testi	28
Tablo 6.	Öğrenim Durumuna Göre Mesleki Doyum Ölçeği Betimsel Bulguları	28
Tablo 7.	Medeni Duruma Göre Mesleki Doyum Ölçeği Betimsel Bulguları	29
Tablo 8.	Meslekte Çalıştığı Süreye Göre Mesleki Doyum Puanı Anova ve Post-hoc Analiz Sonuçları.....	29
Tablo 9.	Branşa Göre Öğretmenlerin Mesleki Doyum Puanlarının Karşılaştırılması	30
Tablo 10.	Ebeveyn Olma Durumuna Göre Öğretmenlerin Mesleki Doyum Puanlarının Karşılaştırılması.....	30
Tablo 11.	Aylık Geliri Yeterli Bulma Durumuna Göre Mesleki Doyum Puanlarının Karşılaştırılması.....	31
Tablo 12.	Boş Zaman faaliyeti (Hobi) Olma Durumuna Göre Mesleki Doyum Puanlarının Karşılaştırılması.....	31
Tablo 13.	Cinsiyete Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması.....	32
Tablo 14.	Yaş Grubuna Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması.....	33
Tablo 15.	Öğrenim Durumuna Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Betimsel Bulguları	34
Tablo 16.	Medeni Duruma Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Betimsel Bulguları	34
Tablo 17.	Meslekte Çalıştığı Süreye Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanı Anova ve Post-hoc Analiz Sonuçları.....	35

Tablo 18. Branşa Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması	36
Tablo 19. Ebeveyn Olma Durumuna Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Betimsel Bulguları	37
Tablo 20. Aylık Geliri Yeterli Bulma Durumuna Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması.....	38
Tablo 21. Boş Zaman (hobi) Faaliyeti Olup Olmama Durumuna Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması	39
Tablo 22. Ölçekler Arası Korelasyon Analizi.....	40

EKLER LİSTESİ

8.1. Etik Kurul Onay Belgesi.....	63
8.2. Aydınlatılmış Onam Formu	66
8.3. Kişisel Bilgi Formu.....	67
8.4. Mesleki Doyum Ölçeği.....	68
8.5. Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği Kısa Formu.....	69
8.6. Çağ Üniversitesi Tez Anket İzni.....	70
8.7. Kadiri İlçe Milli Eğitim Müdürlü İzin Belgesi	71
8.8. Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği Kısa Türkçe Sürümü Kullanım İzin Belgesi	72

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Arka Planı

Yaşamış olduğumuz çağda teknolojinin hızla değişmesi, bilgiye ulaşmanın medya araçları ve teknolojik gelişmeler sayesinde daha kolay olması bir anlamda öğretmenleri bilginin tek kaynağı olmaktan çıkarmıştır (Aslan, 2001, s. 77). Teknoloji ve haberleşmenin sınırlı olduğu geçmiş yıllarda öğretmen öğrenciye bilgi aktaran tek bilgi kaynağı olarak görülmekteydi. Zamanla değişen teknoloji, haberleşme ve iletişim araçları öğrenme ve bilgi edinmede yeni kaynakları öğrencilerin hizmetine sunmuştur. Her ne kadar bilgiye farklı yollardan ulaşılsa da öğrenmeyi öğrenme, problem çözebilme, düşünme, analiz, sentez gibi zihinsel faaliyetleri öğrenciye göstermede rehberlik etmeleri öğretmenlerimizi eğitimin en önemli aktörü olduğu gerçeğini bizlere düşündürmektedir.

Öğretmenler bir toplumun muhasır medeniyetler seviyesine gelmesine öncülük edecek yegane varlıklardır. Toplumların geleceğini oluşturan bireyler öğretmenlerin elinde şekillenir. Öğretmenlerin çalışma hayatı ve çalışma hayatında yaşamış oldukları problemlerin bilinmesi ve çözüm yollarının aranması birey ve toplum açısından önemli görülmektedir. Öğretmenlerimizin mesleklerini icra ederken doyuma ulaşmaları öğrencileriyle daha kaliteli zaman geçirmelerine, fikri hür, vicdanı hür bireyler yetiştirmelerine olanak sağlayacaktır.

Mesleki doyum bireyin mesleğini icra ederken yaşamış olduğu hazzı, bir ürün elde etmekten duyduğu gururu ifade etmektedir. Meslekten alınan doyum bireyin çalışma performansı ve üretim kapasitesini etkilemektedir (Aslan, 2001, s. 66). Öğretmenlerimizin mesleklerinden almış oldukları doyumun ne tür değişkenlerden etkilendiğinin bilinmesi bu konularda karar vericiler ve bilimsel çalışmalar yapanlar için önem arz edeceği düşünülmektedir. Kurumların amaçlarına ulaşabilmeleri için mesleki doyumunu yüksek çalışanlara ihtiyaçları vardır (Örücü, Yumuşak ve Bozkır, 2006, s. 50). Meslekten alınan doyum sadece meslek yaşamını etkilememekte bu durumdan aile ve sosyal yaşamı da etkilenmektedir. Çünkü yaşam bir bütündür. Çalışma hayatında mutlu olamayan, bir ürün elde etmenin vermiş olduğu gurur ve hazzı yaşayamayan bir bireyin evinde de mutlu olması zor gibi görünmektedir. Bütün bu durumların çalışanların yaşam kalitesini etkileyeceği düşünülmektedir (Özpehlivan, 2018, s. 51).

Yaşam kalitesi toplumların ulaşmak istediği en önemli evrensel hedeflerin başında gelmektedir (Aydiner Boylu ve Paçacıoğlu, 2006, s. 137). Yaşam kalitesi kısaca bireyin bedensel ve ruhsal yaşamından hoşnutluk halidir. Yaşam kalitesi bireyin yaşamış olduğu sosyo-ekonomik çevre, yaşam alanı, iş doyumu, gelir düzeyi, sağlık koşulları, boş zaman faaliyetleri gibi birçok durumdan etkilenmektedir (Aydiner Boylu ve Paçacıoğlu, 2016, s. 139). Yaşam kalitesi toplumsal özelliklere ve bireyin gereksinimlerine göre farklılık gösterebilmekte olup aynı meslek grubunu paylaşan öğretmenlerin; öğrenci, veli ve yöneticilerle ilişkiler, çalışma koşulları, standart bir gelire sahip olma gibi ortak noktalarının bulunması yaşam kalitesinin mesleki doyumla ilişkisi olabileceğini akıllara getirmektedir (Aslan, 2001, s. 64).

Bireyin yaşamla arasındaki en önemli bağ “iş” dir (Yeşilyaprak, 2004, s. 191). İnsanlar hayatlarının büyük kısmını mesleklerini icra ederken geçirmektedirler (Güvel, 2019, s. 14). Öğretmenler gibi geleceğimize yön veren bireylerin mesleki faaliyetlerini yerine getirirken yaşamış olduğu zorluklar, problemler, çatışmaların onların mesleklerinden almış oldukları doyumlarını olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Öğretmenlerimizin mesleklerini severek yapmaları, mesleklerini icra ederken doyuma ulaşmaları yaşam kalitesini de etkileyebilmektedir. Öğretmenlerin mesleki doyum ve yaşam kalitesine yönelik ülkemizde yapılan araştırmaların sınırlı olması bu çalışmanın yapılmasına zemin hazırlamıştır.

1.2. Araştırma Problemi

Yaşam kalitesi toplumların ulaşmak istediği en önemli evrensel hedeflerin başında gelmektedir (Aydiner Boylu ve Paçacıoğlu, 2006, s. 137). Literatüre bakıldığında yaşam kalitesi üzerinde etki eden faktörlerin; yaş, cinsiyet, medeni durum, sosyal destek, yaşanılan konut ve özellikleri, sağlık, eğitim durumu, iş hayatı ve boş zaman aktiviteleri olduğu görülmektedir.

Meslek bir bireyin yaşamı boyunca en fazla vakit geçirdiği etkinliklerin başında gelmektedir. Meslek yaşamı boyunca birey başarılar, ödüller, iltifatlar alabildiği gibi hayal kırıklıkları, başarısızlık, isteksizlik, mutsuzluk ve doyumsuzluk yaşayabilmektedir. Bireyin mesleğini severek keyifle yapması onun sadece meslek hayatını değil aile, sosyal çevre, beden ve ruh sağlığı dolayısıyla tüm yaşamını etkilemektedir. Tersine bir durumda kişinin mesleğini icra ederken mesleğinden doyum alamaması onun tüm yaşamını dolayısıyla da yaşam kalitesini olumsuz etkileyecektir.

Bu kapsamda araştırmada, ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki doyumları ile yaşam kalitelerinin ilişkili olduğu düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu alışmada Kadirli Belediye sınırları içerisinde 2019-2020 eğitim ve ğretim yılında 15 ortaokulda görev yapan çeşitli branşlardaki öğretmenlerin mesleki doyum ve yaşam kalitesi alt boyutları arasındaki ilişkinin araştırılması ve mesleki doyum ile yaşam kalitesi alt boyutlarının sosyodemografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği amaçlanmıştır.

1.4. Araştırmanın nemi

Yaşam kalitesi bireyin yaşamından ve sağlığından duymuş olduğu memnuniyeti ifade eder. Bireylerin yaşam kalitesinin yükselmesi, içinde yaşadıkları toplumun da yaşam kalitesini olumlu düzeyde etkileyebilir (şen, 2019, s. 50).

Yaşam kalitesi yüksek bireyler mutlu ve huzurlu bireyler olup yaşamdan zevk alabilen, karşılaşmış olduğu problemlere etkili çözümler bulabilen ve aynı zamanda çevresindeki insanlara da pozitif enerjisini yansıtın insanlardır. Bu bağlamda yaşam kalitesi ile ilişkili değişkenleri bilmek birey ve toplum sağlığı açısından önem arz etmektedir.

Meslek bireyin yaşamını sürdürmek amacıyla yapmış olduğu fiziksel ve zihinsel etkinlikleri kapsamaktadır. Yaşamış olduğumuz çağda mesleğe bireylerin sadece maddi kazanç anlamında yapılan etkinlikleri olarak bakılmamakta, mesleki faaliyetleri yürütürken bireyin bir iş yapmanın vermiş olduğu hazzı yaşaması, topluma faydalı olması ve bunun sonucunda kendini değerli hissetmesinin önemine de vurgu yapılmaktadır.

“İnsan ve yaşam arasındaki en kuvvetli bağ “iş”dir” (Yeşilyaprak, 2004, s. 191). Bireyin işini sevmesi, işine isteyerek gitmesi ve işini önemsemesi sadece işverenler açısından değil birey için de önemlidir. Çünkü yaşam bir bttndr. Çalışma hayatında yaşanan problemler aile ve sosyal yaşamı etkileyebilmektedir. İş yerinde mutsuz olan bir iş görenin sosyal yaşamda mutlu olabilmesi zor görünmektedir.

Bu nedenle bireyle yaşam arasındaki en kuvvetli bağ olan meslek ve meslekten alınan doyum insan ruhunun mühendisleri olarak kabul edebileceğimiz öğretmenlerimiz için de önem arz etmektedir (Pan, Shen, Liu, Yang ve Wang, 2015). ğretmenlerimizin

mesleklerini icra ederken almış oldukları doyuma etki eden değişkenlerin bilinmesi bu konuda karar vericiler için de önemli bilgiler sunabilir. Yukarıda da belirtildiği üzere meslekten alınan doyum sadece bireyi etkilememekte onun ilişkide bulunduğu aile ve sosyal yaşamı da etkilemektedir. Bütün bu bilgiler ışığında mesleğini severek ve doyum olarak yapmanın yaşam kalitesini yükselteceği düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde Öğretmenlerde Mesleki Doyum ve Yaşam Kalitesi arasındaki ilişkiye yönelik araştırmaların sınırlı olması sebebiyle bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma modeli doğrultusunda geliştirilen ana hipotez;

H1: Öğretmenlerin Mesleki Doyum Ölçeği puanları ile Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği Kısa Formunun bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyut puanları arasında ilişki vardır.

Alt hipotezler ise;

H2: Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre mesleki doyum ölçeği ve WHOQOL-BREF TR Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyut puanları arasında fark vardır.

H3: Öğretmenlerin yaş gruplarına göre mesleki doyum ölçeği ve WHOQOL-BREF TR Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyut puanları arasında fark vardır.

H4: Öğretmenlerin yaş ortalamaları ile mesleki doyum ölçeği ve WHOQOL-BREF TR Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyut puanları arasında ilişki vardır.

H5: Öğretmenlerin mesleki deneyim sürelerine göre mesleki doyum ölçeği ve WHOQOL-BREF TR Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyut puanları arasında fark vardır.

H6: Öğretmenlerin meslekteki yılı ile mesleki doyum ölçeği ve WHOQOL-BREF TR Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyut puanları arasında ilişki vardır.

H7: Öğretmenlerin branş gruplarına göre mesleki doyum ölçeği ve WHOQOL-BREF TR Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyut puanları arasında fark vardır.

H8: Öğretmenlerin aylık geliri yeterli bulma durumuna göre mesleki doyum ölçeği ve WHOQOL-BREF TR Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyut puanları arasında fark vardır.

H9: Öğretmenlerin boş zaman faaliyeti (hobi) olma durumuna göre mesleki doyum ölçeği ve WHOQOL-BREF TR Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyut puanları arasında fark vardır.

1.6. Varsayımlar (Sayıtlar)

1. Araştırmanın örneklemini evreni temsil ettiği varsayılmıştır.
2. Kişisel bilgi formu ve ölçekleri dolduran öğretmenlerin samimi ve doğru cevaplar verdikleri varsayılmıştır.
3. Çeşitli ortaokul (imam hatip ortaokulu vb.) kademesinde görev yapan öğretmenlerin çalışma şartlarının eşit olduğu varsayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

Araştırmanın kapsamına Kadirli ilçesi belediye sınırları içerisinde 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında resmi ortaokullarda görev yapan öğretmenler alınmış, okul yöneticileri ile köy ortaokulunda çalışan öğretmenler kapsam dışında bırakılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin mesleki doyumuna ilişkin veriler Mesleki doyum ölçeğinin kişilerin mesleki etkinliklerinin ilgi ve yeteneklerine uygunluğu, sorumluluk alma, gelişme ve ilerleme olanakları boyutlarıyla, yaşam kalitesine ilişkin veriler ise dünya sağlık örgütü yaşam kalitesi ölçeği kısa formuna vermiş oldukları cevaplarla sınırlıdır. Çalışma da belirli sosyal olanakları olan, dar bir bölge öğretmenleri ile yapılmıştır. Bu nedenle araştırma sonuçları genelleştirilemez. Araştırmanın bir başka sınırlılığı da mesleki doyuma etki edebilecek, sağlık sorunları, çalışma ortamının fiziki koşulları, iş ortamındaki bireysel ilişkiler gibi faktörlerin değerlendirmeye alınmamış olmasıdır.

1.8. Tanımlar

Meslek : Bireyin yaşamını sürdürmek için yaptığı, kuralları toplum tarafından belirlenen ve belirli bir eğitim sonucu kazanılmış bilgi ve beceriye dayalı etkinliklerdir (Kuzgun, 2009).

Mesleki Doyum: Çalışanların mesleğini ya da meslek yaşamını değerlendirmesi sonucunda oluşan haz ve olumlu duygusal durumdur (Başaran, 2008).

Yaşam Kalitesi: Dünya sağlık örgütüne göre yaşam kalitesi, kişinin yaşamış olduğu kültür ve değerler sistemi içinde kendi yaşamıyla ilgili algıları, beklentileri, amaçları doğrultusunda kendisini değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır (WHO, 1993).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Mesleki Doyum

Meslek bireylerin yaşamında önemli yeri olan bir etkinliktir. İnsan doğar, büyür ve bir meslek sahibi olur. Görevini icra ettiği bu meslekte yaşamının önemli bir kısmını geçirir (Örücü, Yumuşak ve Bozkır, 2006, s. 39). Bireyin yaşamında önemli bir yeri olan meslekten alınan doyum geçtiğimiz yüz yılın başlarında bilim adamlarının ilgisini çekmeye başlamıştır.

İş doyumunu ve bu kavramın incelenmesine yönelik çalışmalar Taylor'un 1911 yılında yaptığı çalışmalara dayanır (Aslan, 2001, s. 66). Konuyla ilgili literatür incelendiğinde mesleki doyum ve iş doyumunu bir biri içine geçmiş kavramlar olarak kullanılmaktadır (Kadioğlu, 2014, s. 7). Mesleki doyumla ilgili farklı araştırmacılara ait değişik tanımlamalar bulunmaktadır (Şangar, 2016, s. 18).

Sade ve anlaşılır bir tanımlama yapan Davis, iş doyumunu çalışanların yaptıkları işin sonunda duymuş olduğu memnuniyet ya da memnuniyetsizlik olarak görmektedir (Davis 1972, s. 96). Kişinin işine karşı olan beklentileri ve iş bitiminde işin bu beklentileri karşılama düzeyidir (Locke, 1969, s. 309).

İş doyumunu iş görenlerin çalışma hayatlarına karşı göstermiş oldukları duygusal tepkilerdir ve çalışanların yapmış oldukları işe karşı bakış açılarından etkilenmektedir (Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman, 2005, s. 117).

Başaran, iş doyumunu çalışanın işini ya da yaşamını değerlendirmesi sonucu duyduğu memnuniyet duygusu şeklinde tanımlamaktadır (Akt. Şangar, 2016, s. 18). Tanımlara bakıldığında farklı araştırmacıların farklı tanımlamalarda bulunduğu görülür. Mesleki doyum konusunda henüz herkes tarafından kabul görmüş evrensel bir tanım bulunmamaktadır (Kadioğlu, 2014, s. 7). Genel itibariyle bakıldığında bireyin işine karşı tutumu ve işinden beklentileri mesleki doyumunu etkilemektedir. Ayrıca mesleki doyum kişiye göre farklılık gösteren bir kavramdır. Bazı bireyler için mesleki doyum kaynağı ücret ve maddi getiri olabilirken bazı bireyler için de terfi, yükselme ve saygınlık kazanma olabilmektedir (Örücü vd., 2006, s. 40).

2.1.1. Mesleki Doyum Kuramları

Mesleki doyum kuramları literatür incelendiğinde motivasyon kuramları olarak ele alındığı görülür. Motivasyon kuramlarına genel hatlarıyla bakıldığında İçerik (Kapsam) kuramları ve Süreç kuramları olarak iki temel grupta incelenmektedir. İçerik kuramları Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramından etkilenmiştir. İçerik (Kapsam) kuramları insan ihtiyaçlarını ön plana alarak işgörenlerin kendisinden kaynaklanan durumlara odaklanmaktadır (Akkuş, 2010, s. 14). Süreç kuramları ise işgörenlerin yapmış oldukları örgütsel davranışların neticesine odaklanmaktadır.

Hali hazırdaki içerik kuramları; Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramı, Herzberg'in iki Etmen Kuramı, McClelland Başarma Güdüsü Kuramı, Alderfer'in ERG kuramıdır. Süreç kuramları ise; Adams Eşitlik kuramı, Vroom Bekleyiş Kuramı, Amaç Kuramı ve Pekiştirme Kuramlarıdır.

2.1.1.1. Kapsam (İçerik) Kuramları

2.1.1.1.1. Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı

Maslow insan ihtiyaçlarının sınıflandırmasını yapmak yerine insan ihtiyaçlarını beş ana kategoride ele almıştır (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2017, s. 308). Bu ihtiyaçların birinci kategorisi yeme, içme, uyku, cinsellik gibi fizyolojik temel ihtiyaçlar, ikinci kategorisi; güvenlik, barınma, güvenli bir yaşam, konut ihtiyacı üçüncü kategorisi; sevmeye, sevilme, ait olma gibi sosyal ihtiyaçlar dördüncü kategorisi ise sanat gibi sosyal ihtiyaçlardır. En son ve nihai ihtiyaç ise kendini gerçekleştirme ihtiyacıdır.

Maslow'un kuramında birincil ihtiyaçlar karşılanmadan bir üst ihtiyaçların karşılanması düşünülemez. Temel ihtiyaçlarını (yeme, içme, uyku, cinsellik vb.) karşılayamayan bir birey daha üst basamaklardaki topluma faydalı bir birey olma, sanatla uğraşma, toplumsal sorunlara eğilme gibi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelemeyecektir. Çünkü birey temel ihtiyaçlarını karşılayamamıştır.

Bu kurama göre bireyi davranışlara sevk eden bireyin ihtiyaçlarıdır. Bir ihtiyaç karşılanıp önemini yitirdiğinde davranışa yönelik etkisi de kaybolur ve birey artık bir üst basamaktaki ihtiyaçları karşılamaya yönelik davranışlarda bulunur.

Maslow'un üzerinde durduğu bu beş temel ihtiyaçlar; iş yeri, okul, aile gibi bireyi etkileyen ortamlarda bireyin etkileşim içinde olduğu kişiler tarafından sağlıklı bir şekilde doyurulması gerekir (İlgar ve Coşgun, 2006, s. 101).

Bu konuda iş görenin çalışmış olduğu işletmede ya da kurumda doyurulması gereken ihtiyaçlarına duyarlı olup bu ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olacak bir yönetimin olmasının bireyin iş doyumuna olumlu katkı sunacağı düşünülmektedir.

2.1.1.1.2. İki Etmen Kuramı

Herzberg 1959 da Maslow'un kuramını geliştirmek üzere yaptığı araştırmalarda katılımcılara çalışma yaşamlarında onları olumsuz etkileyen etmenleri ve onları çalışmaya güdüleyen etmenleri sorarak bazı sonuçlara ulaşmıştır. Bu sonuçlara göre çalışma ortamında bazı etmenlerin yokluğu iş doyumsuzluğuna sebep olurken aynı etmenlerin varlığı iş doyumunu sağlamayıp nötr bir etki yapmaktaydı (Luthas, 1992, s. 151).

Herzberg ve arkadaşları dokuz ayrı bölgede 200 mühendis ve muhasebeci üzerinde yaptığı bu çalışmada (Menteşe, 2007, s. 8) bireylerin çalışma yaşamında iş doyumunu etkileyen iki faktör olduğunu iddia etmiştir. Bu faktörler Hijyen (Koruyucu) faktörler ve Güdüleyici faktörlerdir.

2.1.1.1.2.1. Hijyen (Koruyucu) Faktörler

Koruyucu faktörler olarak bilinen bu faktörler iş görenlerin çalışma hayatında belirli standartlarda olması gereken koşul ve durumlardır. Bunlar güvenlik, temizlik, sağlıklı bir çalışma ortamı, iş güvenliği, uygun ücret, iş arkadaşları ve yönetimle ilişkiler, statü gibi çalışma yaşamı ile ilgili dış faktörlerdir. Bu faktörlerin olmaması çalışma yaşamında doyumsuzluğa neden olurken bu faktörlerin mevcut olması iş doyumunu sağlamamaktadır (Paksoy, 2002, s. 100).

2.1.1.1.2.2. Güdüleyici Faktörler

Bireyin çalışma yaşamındaki itici güçleri olarak ifade edilebilir. Bireyin çalışma yaşamıyla alakalı içsel faktörleri içerir. İşle ilgili sorumluluk alma, övülme, beğenilme, tanınma, saygınlık, başarıma gibi bireyi çalışmaya güdüleyen faktörlerdir (Paksoy, 2002, s. 100).

2.1.1.1.3. McClelland Başarı Gereksinimi Kuramı

Bu teori 1938 de Henry A. Murray'ın insan davranışlarının nedenini açıklayan yirminin üzerindeki gereksinimden Başarma, Güç ve İlişki Kurma ihtiyaçlarını kapsayan bir teoridir (Özer ve Topaloğlu, 2008, s. 13).

McClelland araştırmalarını bireylerin başarı, güç ve ilişki kurma gereksinimleri üzerine kurmuştur.

2.1.1.1.3.1. Başarma İhtiyacı

Bazı bireyler çalışma yaşamında ve hayatta amaçlar, idealler ve hedefler belirleyerek bir şeyleri başarmış olmak, belirli bir gelişim gösterip bunun sonucunda da takdir beklemektedir. Bu insanların başarma güdüsü kuvvetli olup başarma ihtiyacına yönelik davranışlar sergilerler (Argon ve Eren, 2004).

2.1.1.1.3.2. Güç İhtiyacı

Çalışma yaşamında bazı bireyler diğer çalışanları etkileyerek onlar üzerinde etkili olmak, yönetmek isterler. Bu onların güçlü olma ihtiyacından kaynaklanır. Bu bireyler üst düzey yöneticiliklere yönelerek çalışanlar üzerinde etki kurmaya çalışırlar (Şimşek, Akgemci ve Çelik, 2001, s. 129).

2.1.1.1.3.3. İlişki Kurma İhtiyacı

Bazı çalışanlar için diğer çalışanlar ve yönetimle ilişkiler daha fazla önem arz etmektedir. Bu bireyler kişiler arası ilişkilere ve iletişime önem veren sosyal insanlardır.

Başarı Gereksinimi kuramına bakıldığında işveren ve yöneticiler çalışanların; başarı, güç ve ilişki kurma ihtiyaçlarından hangisine daha fazla önem verdiklerini anlayabilirlerse bu bireyleri o alanlara yönlendirip hem çalışanların iş doyumlarını arttırabilir hem de kurumun ya da örgütün gelişimine katkıda bulunabilirler.

Eğer bir çalışan insanlarla konuşmayı, iletişim kurmayı seviyor onlara ilgi duyuyor ve insanları önemsiyorsa bu çalışanın ilişki kurma güdüsü yüksek demektir. Bu çalışanın halkla ilişkiler gibi bir bölüme yerleştirilmesi hem çalışanın iş doyumunu yükseltir hem de örgüte olumlu katkı sağlar (Kağan, 2005, s. 32).

2.1.1.1.4. Alderfer'in ERG Kuramı

Alderfer kuramında Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisini sadeleştirerek üç temel ihtiyaca indirgemiştiir. Bu ihtiyaçlar; Varolma, İlişki Kurma ve Gelişme olmak üzere üç tanedir. Alderfer'in kuramında da Maslow'un kuramındaki gibi bir hiyerarşı söz konusu olmakla birlikte; bu kuramda ihtiyaçlar bireyi aynı anda etkileye bilmekte olup hiyerarşideki bir ihtiyaç karşılanamadığında bir alttaki ihtiyaca yönelinerek bu ihtiyaca yönelik davranışlar sergilenir.

ERG Kuramı bireylerin ihtiyaçlarını tatmin edebilmek için hiyerarşinin altına ve üstüne doğru çift taraflı hareket edebileceklerini ifade etmektedir (Küçüközkan, 2015, s. 104).

2.1.1.2. Süreç Kuramları

2.1.1.2.1. Adams Eşitlik Kuramı

Bu kurama göre çalışanlar işyerinde göstermiş oldukları performans sonucunda elde ettikleri kazanımları kendileriyle eşit gördükleri diğer çalışanlarla kıyaslama eğilimindedir.

Bir alışan işyerine girdi olarak emek, çaba, fedakârlık, özverili çalışma gibi unsurlar sunar ve sonucunda aldığı ödül ve karşılığı kendisine eşit diğer iş arkadaşlarıyla kıyaslar. Bu kıyaslama sonucu kendi girdi ve çıktıları diğer arkadaşlarına eşitse doyum yaşıyarak işine motive olacaktır. Eğer eşit değilse doyumsuzluk yaşıyarak motivasyonu azalacaktır (Başaran, 2008).

2.1.1.2.2. Amaç Kuramı

Bu kurama göre iş görenlerin çalışmış olduğu kurumda işleriyle ilgili hedef ve amaçlar belirlemeleri onları çalışmaya güdüleyip motive olmalarını sağlayacaktır. Çalışanların işyerinde ulaşılması zor amaçlar belirlemeleri daha istekli ve azimli çalışmalarını sağlayacaktır. İşverenlerin ya da yöneticilerin çalışanlara bu amaçlara ulaşılıp ulaşılmadığı konusunda geri dönüt vermeleri gerekmektedir (Kağan, 2005, s. 39).

2.1.1.2.3. Beklenti Kuramı

Vroom tarafından geliştirilen bu kurama göre çalışanların iş yerinde göstermiş oldukları belirli çabalar belirli bir performans düzeyine ulaşmalarını sağlayacaktır. Bireylerin göstermiş olduğu bu performans düzeyi sonucunda bazı ödül ve beklentileri olacaktır. Bu ödüller maddi (ikramiye, terfi) olabileceği gibi takdir edilme, beğenilme, saygınlık gibi manevi de olabilmektedir (Akt. Kağan, 2005, s.46).

2.1.1.2.4. Davranışsal Şartlanma Kuramı

Bu kuram davranışçı psikolog Skinner'ın fareler ve güvercinler üzerinde yaptığı deneyler sonucu oluşturmuş olduğu bir kuramdır. Bu kurama göre insan davranışları sonuçları tarafından kontrol edilir (Akt. Neson-Jones, 1982, s. 115). Şöyle ki bir çalışan işyerinde özverili çalışma, iş yerini sahiplenme, üretime olumlu katkı sunma gibi davranışlar sergiledikçe yöneticiler tarafından beğenilme, takdir edilme ya da terfi gibi ödüller alabilir. Davranışları sonucunda almış olduğu bu ödül çalışanın özverili çalışma, üretime olumlu katkılar sunma, kurumu sahiplenme gibi davranışlarının sıklığını arttırabilir.

Bu kuramın önemli kavramları olumlu pekiştirme, olumsuz pekiştirme, ceza ve sönmedir.

2.1.1.2.4.1. Olumlu Pekiştirme

Olumlu pekiştirme bir davranışın yapılma sıklığını arttıran ve davranış sonucunda bireye sunulan olumlu uyarıcılardır. Bir öğretmen okulda öğrencilerine sınıf ortamını keyifli hale getiriyor öğrencilerine değer veriyor onların ders dışı sorunlarıyla da samimi bir şekilde ilgileniyor ve bunun sonucu öğrenci ve veliler tarafından çok sevilip takdir ediliyorsa bu sevilme ve takdir edilme öğretmenin öğrencilerine karşı bu davranışlarını arttıracaktır (Akbaba, 1995).

2.1.1.2.4.2. Olumsuz Pekiştirme

Olumsuz pekiştirme ortama konulduğunda ya da ortamdan çıkarıldığında davranışın yapılma sıklığını arttıran uyarıcılardır (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2017, s. 182). Bir işveren ya da yönetici işyerinde sorumsuz davranan çalışanlarına ilgisiz davranabilir. Bir çalışanın çalışmış olduğu kurumda yönetici ya da işverenin gözünde

sorumsuz bir çalışan olarak algılanmamak için mesaiye zamanında gelmesi ve işini önemsemesi örnek olarak gösterilebilir.

2.1.1.2.4.3. Ceza

İstenmeyen davranışlar sonucu bireye verilen, istenmeyen davranışı durduran fakat istendik davranışın yapılma sıklığını arttırmayan uyarıcılardır. Bir işgörenin sürekli olarak mesaiye geç gelmesi sonucu uyarı cezası alması buna örnek olarak gösterilebilir.

2.1.1.2.4.4. Sönme

Şartlanma yoluyla kazanılan davranışlar şartlı uyaran şartsız uyaran bitişikliği ortadan kalktığında zamanla azalır ve kaybolur. Buna sönme denir (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2017, s. 180). Bireyin sergilemiş olduğu olumlu ve olumsuz davranışlar bir süre görmezden gelinirse artık bir daha tekrar edilmez. Bu kurama göre ödüllendirilen davranışların tekrar etme sıklığı artar. İş yerinde ekstra fedakârlık, sorumluluk, özveri gösteren bir çalışanın bu çabaları yönetim tarafından önemsenmez ve takdir edilmezse bir süre sonra çalışan bu davranışları sergilemekten vazgeçerek sönme gerçekleşebilir.

2.2. Yaşam Kalitesi

Yaşam kalitesi gerek sağlık gerek sosyal ve gerek ekonomik alanda olsun birçok alanda kullanılan ve ulaşılması hedeflenen önemli bir kavramdır. Yaşam kalitesinin birçok disiplin için önemli ve ulaşılması istenen bir amaç olması evrensel ve herkesin kabul ettiği tek bir tanımın olmasını güçleştirmiştir.

Yaşam kalitesiyle ilgili çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Bu tanımlar:

Bireyin önemli gördüğü yaşantılarla ilgili mutluluğu ya da mutsuzluğundan ötürü kendini iyi hissetmesidir (Rustoen ve Ark, 1999).

Hoernquist: fiziksel, ruhsal, toplumsal etkinlik; maddi ve yapısal alanda doyum gereksiniminin derecesi (Akt. Arslan ve Gökçe, 1999).

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre yaşam kalitesi kişinin yaşamış olduğu kültür ve değerler sistemi içinde kendi yaşamıyla ilgili algıları, beklentileri, amaçları doğrultusunda kendisini değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır (WHO, 1993).

Literatür incelendiğinde yaşam kalitesini etkileyen faktörler olarak yaş, cinsiyet, gelir, eğitim, yaşanan konut, medeni durum, boş zaman, aile, sosyal destek, iş yaşamı olduğu görülür (Aydiner Boylu ve Paçacıoğlu, 2016, s. 139).

2.2.1. Yaş

Yaş kavramı bireyin doğumdan itibaren içinde bulunduğu yıla kadar geçen tarihi ifade etmektedir. İçinde bulunulan yaş ve bu yaş döneminde oluşan problemler bireyin yaşam kalitesini etkilemektedir. 4-6 yaş arasında Freud'un fallik dönem diye adlandırdığı dönemde erkek çocuk babayla, kız çocuk anneye yaşının getirmiş olduğu bazı çatışmalar yaşamaktadır (Cüceloğlu, 2004, s. 413). Bu çatışmalar ve çözülmesi gereken problemler çocuğun yaşam kalitesini etkilemektedir.

Yine aynı şekilde yaşla beraber bireyin sorumluluğu da artmakta ve başarması gerekli bazı gelişim görevleri ortaya çıkmaktadır. İlkokul çağına gelmiş bir çocuğun bu dönemde başarıma ihtiyacını doyumak, ergenlik çağına gelmiş bir ergenin kimlik kazanması, yetişkinlik çağına gelmiş bir yetişkinin kendisine uygun bir eş ve iş seçmesi, gerekmektedir (Düzgün, 2002). Bütün bu dönemlerde oluşacak sorunlar ve çatışmalar yaşam kalitesini etkileyebilmektedir. Bireyin bütün yaşam dönemlerinde olabilecek çatışma ve problemlere rağmen yaşam kalitesiyle ilgili yapılan araştırmalar en fazla yaşlılık dönemi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yaşlılıkla birlikte birey fiziksel güç kaybına uğramakta, çocukları yanından ayrılmakta, eşini kaybetmişse yalnızlık çekmekte ve emeklilikle ilgili boş zaman değerlendirme ve ekonomik problemler yaşama durumlarıyla karşı karşıya kalmaktadır (Bilir, Özcebe, Vaizoğlu, Aslan, Subaşı ve Telatar, 2005, s. 667). Bütün bu olumsuz durumlar bireyin yaşam kalitesini etkilemektedir.

2.2.2. Cinsiyet

Literatüre bakıldığında yaşam kalitesiyle cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişki gelişmekte olan ve geri kalmış ülkelerde daha da belirgindir. Gelişmekte olan ve geri kalmış ülkelerde kadınlar çalışmamakta, ekonomik olarak eşlerine bağımlı olmaktadır. Çalışan kadınların ise iş ve aile yaşamı arasında dengeyi kurması zor olmaktadır. Kadın iş yerinde çalışan evde anne, eş ve mutfak, bulaşık, temizlik gibi ev işlerini de yürüten kişi konumundadır. Bu durum kadınlara ekstra bir yük olmakta ve yaşam kalitelerini düşürmektedir (Torlak ve Yavuzçehre, 2008).

2.2.3. Aile Hayatı

Aile insanın doğup büyüdüğü, hayata gözlerini açtığı, onu koruyup kollayan, yetiştiren fiziki ve duygusal bir ortamdır. Aile toplumun en küçük yapı taşıdır. Bireyi topluma hazırlayan kurumdur. Ailenin maddi ve manevi durumu bireyi çeşitli yönlerden etkilemektedir. Ailenin sosyo-ekonomik seviyesinin yüksek olması, anne ve babanın birlikte yaşaması, çocuklarla kurulan duygusal bağ bireyin yaşam kalitesini olumlu yönde etkileyebilir.

Yapılan araştırmalar evli bireylerin bekâr olanlara göre yaşam kalitelerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir (Avcı ve Pala, 2004; Arslan ve Bölükbaş, 2003; Özata, 2019). Bu durum mutlu bir aile ortamında eşle beraber sorunlara çözüm aranması, maddi ve manevi paylaşımlarda bulunulmasına bağlanabilir. Evlenip ayrılmış bireylerin yaşam kaliteleri evli bireylerden daha düşüktür. Bazı araştırmalarda evli olup anlaşmazlık yaşayanların ayrıldıktan sonra yaşam kaliteleri daha yüksek çıkmıştır (Bozkurt, 2019, s.6). Avcı ve Pala (2004) Uludağ Üniversitesinde görevli 237 araştırma görevlisi ve 36 uzman toplamda 273 kişi üzerinde yaptığı araştırmada evlilerin yaşam kalitesi bekârlardan anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır.

2.2.4. Yaşanılan Konut ve Özellikleri

İnsanlar evlerinden uzakta en rahat ve iyi ortamlarda bile kalsalar evlerine dönünce kendi evlerine dönmenin vermiş olduğu bir iç huzuru duyarlar. Konut bireyler için etrafı duvarla kaplı üzeri örtülü bir binadan ziyade sıcak bir yuva anlamına gelmektedir.

Aydiner Boylu (2007)'nin yapmış olduğu çalışmada maddi gelir arttıkça kişinin yaşamış olduğu konutun özellikleri artacağı için yaşam kalitesinin de yükseldiği bulunmuştur.

Bireylerin yaşamış olduğu konutun fiziki özellikleri, kalorifer, ısı, ışık, genişlik, kullanışlılık gibi durumları ayrıca kira ya da kişinin kendi evi olup olamaması (Torlak ve Yavuzçehre, 2008) bireyin kendi evinde değişiklik yapabilme hürriyetine sahip olup olmama gibi durumlar yaşam kalitesini etkilemektedir (Aydiner Boylu ve Paçacıoğlu, 2016, s. 143).

2.2.5. Gelir

İnsan ihtiyaçlarını karşılayıp toplum içerisinde var olabilmek için belirli bir gelir kaynağına ihtiyaç duymaktadır. Yaşam kalitesinin maddi yönden iyilik haliyle yakından ilişkisi vardır (Demirkıran, 2012, s. 21). Bireyin maddi istek ve ihtiyaçlarını bağımsız bir şekilde karşılayabilmesi onu mutlu edebilir. Öte yandan temel ihtiyaçlarını karşılayamayan, eğlence ve geziye maddi imkânsızlıklardan ötürü vakit ayıramayan, kültürel ve sosyal faaliyetlere katılamayan bireylerin yaşam kaliteleri olumsuz etkilenebilir.

2.2.6. İş yaşamı

Günümüzde insanlar vakitlerinin önemli bir kısmını iş hayatında geçirmektedir. İş hayatında doyum sağlama, kişiler arası olumlu ilişkiler, işini severek yapma, aranan bir meslek elemanı olma gibi durumlar bireyi mutlu edecek ve yaşam kalitesini yükseltecektir. İş hayatından doyum sağlayamama, bozuk ast üst ilişkileri, iş yerinde yaşanan adaletsizlik, yanlış meslek seçimi gibi durumlar bireyin sadece iş yaşamını değil aile ve sosyal hayatını da olumsuz etkileyerek yaşam kalitesini düşürecektir (Aydiner Boylu ve Paçacıoğlu, 2016, s. 143).

Şangar (2016) akademisyenler üzerinde yaptığı araştırmada akademisyenlerin iş doyumunun yaşam kalitesini anlamlı düzeyde etkilediğini bulmuştur.

2.2.7. Boş Zaman Faaliyetleri

Boş zaman faaliyetleri bireyin çalışma yaşamı dışında kendisine ayırmış olduğu hobi, eğlence ve uğraş zamanlarıdır. Bu zamanlarda birey sanatsal ve sportif faaliyetlerde bulunabilir. Bu bireylerin ilgileri ve ihtiyaçlarına göre değişir. Burada önemli olan bu faaliyetleri bireyin kendisinin planlayıp kendi yapması ve kendine zaman ayırmasıdır (Bozkurt, 2019, s. 8). Kendisi için hobi, sanatsal ve sportif faaliyetlerde bulunup bir uğraş içerisinde olan birey kendini değerli hissedebilir ve yaşam kalitesi de yükselebilir. Altuğ ve arkadaşları (2009) yaşlılar üzerinde yapmış olduğu araştırmalarında yaşlanmayla birlikte azalan boş zaman faaliyetlerinin yaşam kalitesini düşürdüğünü bulmuştur.

2.2.8. Sosyal Destek

İnsan toplum içinde doğar toplum içinde büyür gelişir ve toplum içinde ölür. Kendisini yaşamış olduğu topluma beğendirmek ve toplum tarafından kabul görmek ister. Yaşamış olduğu sosyal çevrenin desteğini almak bireyi özgüvenli, mutlu ve huzurlu kılabilir. Bu sosyal çevre çocukken anne ve baba, ergenlikte arkadaş çevresi, yetişkinlikte eş olabilmektedir. Ailesi, arkadaş çevresi ve akrabaları tarafından desteklenen bir bireyin yaşam kalitesi yükselebilir toplum tarafından kabul görmeyen bir bireyin ise yaşam kalitesi düşebilir. Eriş (2012) tarafından üniversite öğrencilerine yönelik yapılan çalışmada herhangi bir öğrenci topluluğuna üye olan öğrencilerin üye olmayanlara göre yaşam kalitesi daha yüksek çıkmıştır.

2.2.9. Eğitim

Eğitim seviyesi yüksek bireyler genelde yönetim kademesinde, masa başı ve idari pozisyonda çalışmakta, sosyal güvenlik ve sağlık imkânlarından yararlanabilmektedir. Ağır şartlarda ve insan sağlığını olumsuz etkileyen koşullarda genelde eğitim seviyesi düşük insanlar istihdam edilmektedir. Bu insanlar sağlığı olumsuz etkileyen meslek hastalıklarına daha çabuk yakalanabilmekte, sağlık ve sosyal güvenlik imkânlarından yararlanamaya bilmektedir. Bu durum bireylerin yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir (Torlak ve Yavuzçehre, 2008). Altıparmak ve Eser (2007) 15-49 yaş arası 300 evli kadın üzerinde yaptığı araştırmada ilköğretim ve daha düşük eğitim seviyesindekilerin yaşam kalitesi bedensel, ruhsal, sosyal ve çevresel alan puanları lise ve üstü eğitimlilere göre daha düşük bulunmuştur. Ayrıca eşinin eğitimi lise ve üstü olan kadınların çevresel alan puanları, eşinin eğitimi ilköğretim ve altı olan kadınların çevresel alan puanlarından daha yüksek çıkmıştır.

2.2.10. Sağlık

Dünya sağlık örgütüne göre sağlık; ruhsal, bedensel ve sosyal yönden tam bir iyilik halidir. Bedensel sağlığı bozulan bir bireyin iş, aile ve sosyal hayatı olumsuz etkilenerek, aktivitelere katılamayabilir, kendisine ve ailesine vakit ayıramayarak ve bakıma muhtaç hale gelebilir. Aynı şekilde ruh sağlığı bozuk, sürekli mutsuz, alıngan, insan ilişkileri bozuk olan bir bireyin bütün yaşamı olumsuz etkilenerek ve yaşam kalitesi düşebilir. Koçak ve Özkan (2009) yaşlılardaki fiziksel aktivite düzeyiyle yaşam

kalitesi alanlarından genel sağlık puanı, fiziksel fonksiyon, enerji/bitkinlik arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

2.3. Yaşam Kalitesi ve Mesleki Doyum Arasındaki İlişkiye Dair Yapılmış Araştırmalar

Yaşam kalitesiyle ilgili yapılan araştırmalara baktığımızda Şangar (2016) Eskişehir il merkezinde iki üniversiteden 97 akademisyen üzerinde yaptığı araştırmasında mesleki doyum ile yaşam kalitesi arasında anlamlı doğrusal bir ilişki bulunmuştur.

Bozkurt (2019) 113 üniversite öğrencisinin yaşam kalitesiyle yakın ilişkilerdeki eğilimleri ve yetersizlik duygusu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda yakın ilişkilerdeki eğilimler ve yaşam kalitesi ilişkili çıkmış eğitim görülen üniversitenin bulunduğu il bakımından değişkenlerin farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Badem (2018) Alanya'da turizm işletmelerinde çalışan 416 bireyin fazla çalışma ile ilgili görüşlerinin örgütsel bağlılık ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemiş çalışma sonucunda fazla çalışma ile ilgili görüşler; örgütsel bağlılık ve yaşam kalitesi alt boyutları arasındaki ilişki anlamlı çıkmıştır.

Kavlu ve Pınar (2009) acil servislerde çalışan 322 hemşirenin tükenmişlik ve iş doyumunun yaşam kalitesine etkisini incelemiş iş doyumunu ve yaşam kalitesi arasında pozitif ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu çalışmaya göre duygusal tükenme ve duyarsızlaşmanın iş doyumunu ve yaşam kalitesi üzerinde negatif anlamlı düzeyde bir etkisi vardır. Kişisel başarının ise yaşam kalitesi ve iş doyumunu üzerinde olumlu bir etkisi vardır.

Aydın, Gül, Üstündağ ve Zengin (2007) böbrek nakli olan 50 hastanın yaşam kalitelerini incelemiş sonuç olarak cinsiyet, yaş ve medeni durum ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Böbrek nakli öncesi eğitim almayan hastaların yaşam kalitesi puanları nakil öncesi eğitim alanlara göre daha yüksek çıkmıştır.

Avşaroğlu ve Öğülmüş (2015) okul öncesi ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin iş doyumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemiş; okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumları zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinden anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Aynı çalışmada erkek öğretmenlerin iş doyumları kadın öğretmenlere göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça iş doyumlarının düştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Çiftçili (2007) dersane öğretmenlerine yönelik yapmış olduğu çalışmasında süreli yayın takip eden öğretmenlerin süreli yayın takip etmeyenlere göre mesleki doyumlarının daha düşük olduğu ÖSS ye yönelik çalışma yapan öğretmenlerin OKS ye yönelik çalışma yapanlara göre mesleki doyumlarının daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Şenel (2019) İstanbul ili Esenyurt ilçesindeki devlete bağlı 20 okulda görevli 374 öğretmenle yaptığı çalışmasında kadın ve erkek öğretmenlerin mesleki doyumları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamış, sınıf öğretmenlerinin mesleki doyumunu branş öğretmenlerinden anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır.

Choi, Goh, Adam & Tan (2016) Malezya'daki özel ve kamu hastanelerinde çalışan hemşireler ve tıbbi asistanlar arasında algılanan dönüşümcü liderlik, güçlendirme ve iş tatmini arasındaki nedensel ilişkileri araştırmış olduğu çalışmada algılanan dönüşümcü liderlik davranışlarının tıbbi asistanlar ve hemşirelerin iş doyumunu artırdığını ve çalışanların güçlendirilmesinin ve yetkilendirmenin iş doyumunu üzerinde olumlu ve anlamlı etkiye sahip olduğunu bulmuştur.

Masum, Azad & Beh (2015) Bangladeş'teki özel üniversitelerde görevli 346 akademisyenin iş doyumuna etki eden faktörleri belirlemeye yönelik yapmış oldukları çalışmada tazminat paketi, denetim desteği, iş güvenliği, eğitim ve gelişim fırsatları, ekip uyumu, kariyer gelişimi, çalışma koşulları, örgüt kültürü ve politikalarının akademisyenlerin iş doyumunu ile olumlu düzeyde ilişkili olduğunu bulmuştur.

Liu, Yu, Ding, Li ve Zhang (2019) Çin'in Şangay kentinde 730 doktorun iş doyumlarına etki eden çeşitli sosyodemografik değişkenleri incelemiş sonuç olarak doktorların mesleki unvanı, departmanı, çalışma saatleri, çalışma gereklilikleri (aylık teşhis ve tedavi ettikleri hasta sayısı) ile iş doyumunu arasında anlamlı düzeyde ilişki bulmuşlardır. Ayrıca doktorların %64,8 inin işinden memnun olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Pan, Shen, Liu, Yang ve Wang (2015) Çin'in Shenyang kentinde bulunan altı üniversiteden 1210 öğretmenle yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin orta düzeyde iş doyumuna sahip olduğunu ciro niyetinin, mesleki stresin ve kronik hastalığın iş tatmini üzerinde olumsuz etkileri olduğunu, algılanan örgütsel destek, psikolojik sermaye ve aylık gelirin üniversite öğretmenlerinin iş tatmini ile pozitif ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca erkeklerin iş doyumunu kadınlardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Yalnız yaşayanların iş doyumunu evli ve birlikte yaşayanlardan anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Sanchez, Sanchez, Barbosa, Guimarães, ve Porto (2019) 284 profesör ile yapmış oldukları çalışmada haftada 1-2 veya haftada 3-4 boş zaman faaliyeti olan profesörlerin yaşam kaliteleri boş zaman faaliyeti olmayanlardan anlam düzeyde yüksek bulunmuştur. Fiziksel aktivitesi düşük olanlar, ilaç kullanan ve dengesiz beslenenlerin yaşam kaliteleri diğerlerinden anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Ayrıca yaşla yaşam kalitesi arasında pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki vardır.

Malibary, Zagzoog, Banjari, Bamashmous ve Omer (2019) Sudi Arabistan'da 630 tıp fakültesi öğrencisiyle gerçekleştirmiş oldukları çalışmada cinsiyet ve eğitim düzeyinin yaşam kalitesi alt boyutlarıyla ilişkili olmadığını, akademik başarısı düşük öğrencilerin ruhsal alan ve sosyal alan alt boyutu puanlarının akademik başarısı yüksek olanlardan anlamlı düzeyde daha yüksek bulmuşlardır.

Naz, Hashmi ve Asif (2016) Pakistan'ın Lahor kentinde bir hastanenin farklı bölümlerinde çalışan 106 hemşirenin tükenmişlik ve yaşam kalitesine yönelik çalışmasında 106 hemşireden 83'ünde ciddi tükenmişlik ve düşük yaşam kalitesi bulunmuş, gece daha uzun saatler çalışan Cerrahi ve Jinekoloji bölümlerindeki hemşireler tükenmişlikte daha yüksek, yaşam kalitesinde ise daha düşük puana sahiptir. Hemşirelerde tükenmişlik ve yaşam kalitesi arasında negatif yönlü güçlü ilişki olduğu bulunmuştur.

BÖLÜM III

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Kadirli Belediye sınırları içerisinde 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında 15 ortaokulda görev yapan çeşitli branşlardaki öğretmenlerin mesleki doyum ve yaşam kalitesi alt boyutları arasındaki ilişkinin araştırılması ve mesleki doyum ile yaşam kalitesi alt boyutlarının sosyodemografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği amaçlanmıştır.

3.2. Araştırmanın Modeli

Araştırma, 2019-2020 eğitim öğretim yılı birinci döneminde verileri toplandığı için kesitsel, iki ana değişken arasındaki ilişki düzeyine bakıldığı için ilişki tarama modelinde tasarlanan nicel bir araştırmadır.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında Osmaniye ili Kadirli ilçesi belediye sınırları içerisindeki devlete bağlı değişik sosyo-ekonomik düzeylerde 15 ortaokulda görev yapan çeşitli branş ve eğitim düzeylerindeki 468 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada; hata payı (ϵ) ± 7 ve güven düzeyi %99 olarak belirlenerek örneklem genişliğinin 197 olması gerektiği hesaplanmıştır (Karasar, 2017). Böylelikle, örneklem genişliği evrenin %40 ını kapsamaktadır. Veri toplama sürecinde veri kayıpları yaşanacağı düşünüldüğü için örneklem büyüklüğünün %20 si olan 39 kişiye yedek olarak anket dağıtılmıştır. Tabakalı rastgele örnekleme yoluyla toplam 236 anket 12-29 Aralık 2019 tarihlerinde birebir uygulanmış olup 200 anket toplanmış, veri analizleri 200 anket üzerinden gerçekleştirilmiştir. Böylece araştırmanın örnekleme 200 kişiden oluşmaktadır.

3.4. Araştırmanın Yapılışı

03.12.2019 tarihinde Çağ Üniversitesinden 1278-873 sayılı etik kurul onayı alınmış Kadirli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden de gerekli izinler alındıktan sonra 27

maddeden oluşan “Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği Kısa Formu”, “Mesleki Doyum Ölçeği” ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu aracılığı ile bilgiler toplanmıştır.

3.5. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama araçları olarak araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, “Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği Kısa Formu” ve “Mesleki Doyum Ölçeği kullanılmıştır.

3.5.1. Kişisel Bilgi Formu

Kullanılacak olan testlerde aydınlatılmış onamdan sonra kişisel bilgi formuna yer verilmiştir. Kişisel bilgi formunda katılımcıların cinsiyetleri, yaşları, meslekte geçirilen süre (deneyim), eğitim durumları, branşları (Türkçe, Matematik, Fen Ve Teknoloji, İngilizce vd.), medeni durumları, ebeveyn olup olmama, aylık geliri yeterli bulup bulmama, boş zaman (hobi) faaliyetleri durumu sorulmuştur.

Kişisel bilgi formunda yer alan bu değişkenler aynı zamanda araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır.

3.5.2. Mesleki Doyum Ölçeği

Mesleki doyum ölçeği Kuzgun, Sevim ve Hamamcı tarafından iş doyumunu ölçmek amacıyla Herzberg’in ikili etmen kuramına göre geliştirmiş olduğu 20 maddeden oluşan beşli likert tipi bir ölçek olup Cronbach’s Alpha katsayısı 0,90 olarak elde edilmiştir (Kuzgun, Sevim ve Hamamcı, 1999). Ölçeğin geçerliliğine yönelik olarak yapılan faktör analizi sonucunda ölçek 13 maddeden oluşan “niteliğe uygunluk“ ve 7 maddeden oluşan “gelişme isteği“ olarak iki faktöre ayrılmıştır. İki faktörün açıkladıkları toplam varyans %48,6 dır. Bunun %36,4 ü niteliğe uygunluk faktöründen, %12,2 si ise gelişme isteği faktöründen kaynaklanmaktadır (Kuzgun, Sevim ve Hamamcı, 1999, s. 17). Niteliğe uygunluk faktörünün Cronbach’s Alpha katsayısı 0,91 gelişme isteği faktörünün Cronbach’s Alpha katsayısı ise 0,75 tir. Niteliğe uygunluk faktörünün ölçeğin toplam varyansının %36,4 ünü açıklaması nedeniyle ölçeğin tek boyutlu olarak da kullanılabileceği düşünülmüştür (Kadioğlu, 2014, s. 57). Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20 en yüksek puan ise 100 dür. Ölçek puanı yükseldikçe mesleki doyumda yükselmektedir. 20 maddeden oluşan ölçeğin 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 12, 13,

15, 16, 17, 18, 20 numaralı maddeleri olumlu; 4, 9, 10, 11, 14 ve 19 numaralı maddeleri ise olumsuz maddelerdir. Sorulara verilecek cevaplar “Her zaman”, “Sık sık”, “Ara sıra”, “Nadiren”, “Hiçbir zaman” şeklindedir. Olumlu maddeler; Her zaman: 5, Sık sık: 4, Ara sıra: 3, Nadiren: 2 ve Hiçbir zaman: 1 olacak şekilde olumsuz maddeler ise tersten puanlanmaktadır (Bayrı, 2006, s. 17).

Bu çalışmada mesleki doyum ölçeği normal dağılım göstermediği için ortalama olarak medyanları alınmıştır. Tablo 1’de Q1-Q3 değerleri ve güvenilirlik katsayısı verilmiştir. MDÖ ortalaması 78,00 Q1 ve Q3 değerleri 69,00-85,00’dır. Mesleki doyum ölçeği güvenilirlik katsayısı 0,887 olup oldukça yüksek bulunmuştur.

Tablo 1.

Mesleki Doyum Ölçeği Medyan ve Q1-Q3 Değerleri ve Güvenilirlik Katsayısı

	n	Medyan	Q1-Q3	Cronbach’s Alpha
Mesleki Doyum Puan	200	78,00	69,00-85,00	0,887

n=: 200, n: sayı, medyan: ortalama, Q1-Q3: 1 ve 3’üncü çeyreklik değerleri göstermektedir.

3.5.3. Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Formu

Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Formu DSÖ tarafından geliştirilen bir ölçektir. Ölçeğin uzun ve kısa olmak üzere iki formu bulunmaktadır. Uzun formu 100 sorudan oluşmakta kısa form ise 26 sorudan oluşmaktadır. Kısa formda 27. ulusal madde bulunmaktadır. Ölçme aracının geçerlilik ve güvenilirliğini Eser ve arkadaşları (1999) yapmıştır. Yapılan çalışma sonucunda ölçeğin klinik açıdan uygulanabilir bir ölçek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin orjinalinin Cronbach’s Alpha katsayısı 0,89 dur (Durmuş, Çiftci ve Gerçek, 2018). Ölçek bedensel, ruhsal, sosyal ve çevre alanlarından oluşmakta olup ulusal soru olan 27. soru çevre alanına dahil edilmektedir. Bu alanların Cronbach’s Alpha katsayıları sırasıyla; bedensel 0,83 ruhsal 0,66 sosyal 0,53 çevre 0,73 çevre (TR) 0,73 tür. Ölçekten alınabilecek genel toplam puan olmayıp alanlardan alınabilecek puanlar 20 puan üzerinden ya da 100 puan üzerinden değerlendirilmektedir. Hangi puan üzerinden değerlendirileceğine araştırmacı kendisi karar verebilir. Her alan kendiyile alakalı yaşam kalitesini ölçmekte olup puan arttıkça yaşam kalitesi de artmaktadır (Eser vd.,1999).

Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre WHOQOL-BREF TR ölçeği bedensel alan alt boyutu, çevresel alan alt boyutu ve ölçeğin genel Cronbach's Alpha katsayıları oldukça yüksek bulunmuştur. Ruhsal alan alt boyutu ve sosyal ilişkiler alt boyutu diğer alanlara göre biraz düşüktür. Sosyal bilimlerde 0,50 ve üzeri Alpha katsayısı çalışmalarda kabul görmektedir.

Tablo 2.

WHOQOL-BREF TR Ölçeği Medyan ve Q1-Q3 Değerleri ve Güvenilirlik Katsayısı

	n	Medyan	Q1-Q3	Cronbach's Alpha
	200			
Bedensel alan		15,42	13,71-17,14	0,831
Ruhsal alan		16,00	14,00-17,00	0,525
Sosyal alan		16,00	13,33-16,00	0,657
Çevresel alan		14,66	13,33-16,00	0,818
Genel				0,908

n=: 200, n: sayı, medyan: ortalama, Q1-Q3: 1 ve 3'üncü çeyreklik değerleri göstermektedir.

3.6. Verilerin Analizi

Verilerin dağılımına yönelik normallik testi yapılmıştır. Normal dağılım gösteren sürekli değişkenlerin analizinde Tek Yönlü Varyans Analizi normal dağılım göstermeyen sürekli değişkenlerin analizinde ise Mann-Whitney U, Spearman korelasyon testleri kullanılmıştır. Elde edilen değerlerle ilgili olarak yapılan yorumlamada Evans (1996) tarafından hazırlanan makalede yer alan korelasyon değerleri "0.00-0.19: çok zayıf, 0.20-0.39: zayıf, 0.40-0.59: orta, 0.60-0.79: güçlü ve 0.80-1.00: çok güçlü" ilişkiyi göstermektedir ve çalışmada bu değerler esas alınmıştır. Sonuçlar ortalama±standart sapma, medyan, n ve % olarak ifade edilmiştir. P değerinin <0,05 olduğu sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Verilerin analizi SPSS ver.22 paket programı ile yapılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen bulgular sunulmuştur. Katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu, meslekte geçirilen süre, boş zaman (hobi) faaliyeti olup olmama, ebeveyn olup olmama, aylık geliri yeterli bulup bulmama, branş gruplarına göre tanımlayıcı istatistikleri ve bu istatistiklere göre çalışmaya katılan öğretmenlerin mesleki doyum puanı ile yaşam kalite ölçeği alt boyutları: bedensel alan, sosyal alan, ruhsal alan ve çevresel alan puanları arasındaki ilişkiye dair sonuçlar bulunmaktadır. Birbirinden bağımsız değişkenlerin karşılaştırılmasında değişken sayılarının birbirinin maksimum beş katına kadar olan gruplar arasında karşılaştırma yapılmış bir birinin beş katından fazla olan gruplar arasında karşılaştırma yapılmamış bu grupların tanımlayıcı istatistiklerine yer verilmiştir (Büyüköztürk, 2002).

4.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Frekans Dağılımı ve Yüzdeler

Çalışmanın evreni 468 öğretmenden oluşmakta olup çalışmanın örneklemini oluşturan 200 öğretmenin cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu, meslekte geçirilen süre (deneyim), branş, ebeveyn olup olmama durumu, aylık geliri yeterli bulup bulmama durumu, boş zaman (hobi) faaliyeti olma durumuna göre tanımlayıcı istatistikler Tablo 1’de gösterilmektedir

Tablo 3’de araştırmaya katılanların % 51,5’i (n= 103) erkek, % 48,5’i (n=97) kadındır. Öğretmenlerin % 60’ı (n=120) 18-40 yaş arasında, % 40’ı (n=80) da 41 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların % 89,5’i (n=179) evli, % 10,5’i (n=21) bekârdır. Öğrenim durumuna bakıldığında öğretmenlerin % 98’i (n=196) lisans mezunu, % 2’si (n=4) yüksek lisans mezunudur. Meslekte geçirilen süre bakımından 3 gruba ayrılan katılımcıların: % 24,5’i (n=49) 0-10 yıl, % 55’i (n=110) 11-20 yıl, % 20,5’i (n=41) 21 yıl ve üzeri iş deneyimine sahiptir. Branşları bakımından 2 gruba ayrılan öğretmenlerin % 70’i (n=140) sözel, % 30’u (n=60) sayısal branşa sahiptir. Ebeveyn olup olmama durumlarına bakıldığında öğretmenlerin % 88’inin (n=176) çocuğu olduğu, % 12’sinin (n=24) çocuğunun olmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin aylık geliri yeterli bulup bulmamalarına bakıldığında % 41,5’i (n=83) aylık geliri yeterli bulmakta, % 58,5’i

(n=117) aylık gelirini yeterli bulmamaktadır. Öğretmenlerin % 57'sinin (n=114) boş zaman (hobi) faaliyeti bulunmakta, % 43'ünün (n=86) bulunmamaktadır.

Tablo 3.

Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzdeler

		Sayı	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	103	51,5
	Kadın	97	48,5
Yaş Grup	18-40 Yaş	120	60
	41 Yaş ve Üstü	80	40
Öğrenim Durumu	Lisans	196	98
	Yüksek Lisans	4	2
Medeni Durum	Evli	179	89,5
	Bekâr	21	10,5
Deneyim	0-10 Yıl	49	24,5
	11-20 Yıl	110	55
	21 Yıl ve Üzeri	41	20,5
Branş	Sözel	140	70
	Sayısal	60	30
Ebeveyn Olma Durumu	Evet	176	88
	Hayır	24	12
Aylık geliri yeterli bulma	Evet	83	41,5
	Hayır	117	58,5
Boş zaman(hobi) Faaliyeti	Var	114	57
	Yok	86	43

4.2. Demografik Özelliklerden Kaynaklanan Mesleki Doyum ve Yaşam Kalitesi Alt Boyutları Farklılıklarının Analizi

Mesleki doyumun ve Yaşam Kalite Ölçeği alt boyutları olan; bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyutlarının katılımcıların cinsiyetlerine, yaş gruplarına, branşlarına, ebeveyn olma durumlarına, aylık geliri yeterli bulma durumlarına, boş zaman (hobi) faaliyeti durumlarına göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için Mann-Whitney U testi analizleri yapılmıştır. Mesleki doyumun ve Yaşam Kalite Ölçeği alt boyutları olan; bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyutlarının deneyim (meslekte geçirilen süre) gruplarına göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için varyans (ANOVA) testleri yapılmıştır. Anova testlerinde anlamlı farklılık gösteren değişkenlerdeki farklılığın, hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak amacıyla da Post-hoc testleri yapılmıştır.

4.2.1. Demografik Özelliklerden Kaynaklanan Mesleki Doyum Puanı Farklılıklarının Analizi

Tablo 4'e bakıldığında çalışmaya katılan 200 öğretmenin 103'ü erkek 97'si kadındır. Erkeklerin MDÖ puan ortalaması 78,00 kadınların MDÖ puan ortalaması 78,00'dir. Cinsiyete göre mesleki doyum ölçeği puanı arasındaki ilişkiye bakmak için non parametric testlerden Mann-Whitney U testi yapılmış bu test sonucunda kadın ve erkeklerin mesleki doyum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p=0,691$).

Tablo 4.

Cinsiyete Göre Mesleki Doyum Puanının Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney U Testi

	Cinsiyet	n	Medyan	U	P
Mesleki Doyum	Erkek	103	78	4833,00	0,691
Toplam Puan	Kadın	97	78		

n=200, n:sayı, medyan: ortalama, u: iki farklı değişkenin karşılaştırılması, $p<0,05$ düzeyinde anlamlılık.

Tablo 5'e bakıldığında çalışmaya katılan 200 öğretmenin 120'sinin 18-40 yaş grubunda, 80'inin ise 41 yaş ve üzeri grupta yer aldığı görülür. 18-40 yaş grubundakilerin MDÖ puan ortalaması 75,50 41 yaş ve üzeri gruptakilerin MDÖ puan

ortalaması 80,00'dir. Mesleki doyumun, katılımcıların yaş gruplarına göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymak için Mann-Whitney U testi yapılmış bu test sonucunda mesleki doyumun yaş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmektedir (p=0,070).

Tablo 5.

Yaş Gruplarına Göre Mesleki Doyum Puanının Karşılaştırılmasına Yönelik Mann-Whitney U Testi

	Yaş grup	n	Medyan	U	P
Mesleki Doyum	18-40 yaş	120	75,50	4075,000	0,070
Toplam Puan	41 ve üzeri	80	80,00		

n=200, n:sayı, medyan: ortalama, u: iki farklı değişkenin karşılaştırılması, p<0,05 düzeyinde anlamlılık.

Tablo 6'ya bakıldığında çalışmaya katılan 200 öğretmenin 196'sı lisans, 4'ü yüksek lisans mezunudur. Lisans mezunu öğretmenlerin MDÖ puan ortalaması 78,00 Q1 ve Q3 değerleri 69,00-85,00'dır. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin MDÖ puan ortalaması 77,00 Q1 ve Q3 değerleri ise 69,00-85,75'tir.

Tablo 6.

Öğrenim Durumuna Göre Mesleki Doyum Ölçeği Betimsel Bulguları

	Öğrenim durumu	n	Medyan	Q1-Q3
	Lisans	196	78,00	69,00-85,00
Mesleki Doyum	Yüksek	4	77,00	69,00-85,75
Toplam Puan	Lisans			

n: sayı, medyan: ortalama, Q1-Q3: 1 ve 3'üncü çeyreklik değerleri göstermektedir.

Tablo 7'ye baktığımızda çalışmaya katılan öğretmenlerin 179'u evli, 21'i bekârdır. Evli öğretmenlerin MDÖ puan ortalaması 78,00 Q1 ve Q3 değerleri 69,00-85,00'dır. Bekâr öğretmenlerin MDÖ puan ortalaması 81,00 Q1 ve Q3 değerleri 69,00-87,00'dır.

Tablo 7.

Medeni Duruma Göre Mesleki Doyum Ölçeği Betimsel Bulguları

	Medeni durum	n	Medyan	Q1-Q3
Mesleki Doyum	Evli	179	78,00	69,00-85,00
	Bekâr	21	81,00	69,00-87,00
Toplam Puan				

n: sayı, medyan: ortalama, Q1-Q3: 1 ve 3'üncü çeyreklik değerleri göstermektedir.

Öğretmenlerin deneyim gruplarına göre MDÖ puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Anova ve Post-hoc analizleri yapılmış, sonuçlar özet halinde Tablo 7'de verilmiştir. Anova analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin deneyim gruplarına göre MDÖ puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık görülmektedir (F= 5,048; p= **0,007**).

Tablo 8.

Meslekte Çalıştığı Süreye Göre Mesleki Doyum Puanı Anova ve Post-hoc Analiz Sonuçları

	Deneyim Grup	n	Ort	Ss	F	p	Farklılık
Mesleki Doyum	A. 0-10 yıl	49	77,85	12,81	5,048	0,007	
	B. 11-20 yıl	110	73,78	11,94			C > B
	C. 21 yıl ve üzeri	41	80,19	10,63			

n=200, n:sayı, ort.:ortalama, ss: standart sapma, f:üç veya daha fazla değişkenin karşılaştırması, p<0,05 düzeyinde anlamlılık.

Deneyim durumuna göre MDÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır (F=5,048; p=**0,007**). Tukey testi sonucuna göre mesleki deneyimi 21 yıl ve üzeri (80,19 ± 10,63) olan grubun MDÖ puan ortalamaları 11-20 yıl arası (73,78 ± 11,94) olan gruptan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 9'a bakıldığında öğretmenlerin 140'ının sözel branş, 60'ının sayısal branşa sahip olduğu sayısal branşa sahip olan öğretmenlerin MDÖ puan ortalamalarının 77,60 sözel branşa sahip öğretmenlerin MDÖ puan ortalamaları 78,00 olduğu görülür. Mesleki doyumun, öğretmenlerin branşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya

koymak için yapılan Mann-Whitney U testi sonucu mesleki doyumun branş gruplarına göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p=0,718$).

Tablo 9.

Branşa Göre Öğretmenlerin Mesleki Doyum Puanlarının Karşılaştırılması

		n	Medyan	U	p
Mesleki Doyum Puan	Sözel	140	77,60	4064,50	0,718
	Sayısal	60	78,00		
	Toplam	200			

n=200, n:sayı, medyan: ortalama, u: iki farklı değişkenin karşılaştırılması, $p<0,05$ düzeyinde anlamlılık.

Tablo 10'a baktığımızda çalışmaya katılan öğretmenlerin 176'sının çocuk sahibi olduğu, 24'ünün çocuk sahibi olmadığı görülür. Çocuğu olan öğretmenlerin MDÖ puan ortalaması 77,33 Q1 ve Q3 değerleri 68,00-85,00'dır. Çocuğu olmayan öğretmenlerin MDÖ puan ortalaması 82,00 Q1 ve Q3 değerleri 74,25-87,00'dır.

Tablo 10.

Ebeveyn Olma Durumuna Göre Öğretmenlerin Mesleki Doyum Puanlarının Karşılaştırılması

Ebeveyn olma		n	Medyan	Q1-Q3
Mesleki Doyum	Evet	176	77,33	68,00-85,00
	Hayır	24	82,00	74,25-87,00
Toplam Puan				

n: sayı, medyan: ortalama, Q1-Q3: 1 ve 3'üncü çeyreklik değerleri göstermektedir.

Tablo 11'de çalışmaya katılan öğretmenlerden 83'ü aylık gelirini yeterli bulmakta 117'si ise aylık gelirini yeterli bulmamaktadır. Aylık gelirini yeterli bulan öğretmenlerin MDÖ puanı ortalaması 81,00 aylık gelirini yeterli bulmayan öğretmenlerin MDÖ puanı ortalaması 75,00'dir. Aylık gelirini yeterli bulan öğretmenlerle yeterli bulmayan öğretmenlerin mesleki doyum puan ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U Testi sonucu aylık gelirini yeterli bulan öğretmenlerin MDÖ puan ortalamaları, yeterli bulmayan öğretmenlerin MDÖ puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p= 0,002$).

Tablo 11.

Aylık Geliri Yeterli Bulma Durumuna Göre Mesleki Doyum Puanlarının Karşılaştırılması

	Geliri yeterli bulma durumu	n	Medyan	U	p
Mesleki doyum puan	Evet	83	81,00	3613,50	0,002
	Hayır	117	75,00		
	Toplam	200			

n=200, n:sayı, medyan: ortalama, u: iki farklı değişkenin karşılaştırılması, p<0,05 düzeyinde anlamlılık.

Tablo 12’de çalışmaya katılan öğretmenlerin 114’ünün hobi faaliyeti olduğu 86’sının olmadığı, hobi faaliyeti olanların mesleki MDÖ puan ortalaması 79,50 hobi faaliyeti olmayan öğretmenlerin MDÖ puan ortalaması 75,00’dır. Boş zaman faaliyeti (hobi) olan öğretmenlerle boş zaman faaliyeti (hobi) olmayan öğretmenlerin mesleki doyum puan ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U Testi sonucu boş zaman (hobi) faaliyeti olan öğretmenlerin MDÖ puan ortalamaları, boş zaman (hobi) faaliyeti olmayan öğretmenlerin MDÖ puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (**p=0,028**).

Tablo 12.

Boş Zaman faaliyeti (Hobi) Olma Durumuna Göre Mesleki Doyum Puanlarının Karşılaştırılması

	Hobi Faaliyetiniz Var Mı?	n	Medyan	U	p
Mesleki doyum puan	Var	114	79,50	4012,50	0,028
	Yok	86	75,00		
	Toplam	200			

n=200, n:sayı, medyan: ortalama, u: iki farklı değişkenin karşılaştırılması, p<0,05 düzeyinde anlamlılık.

4.2.2. Demografik Özelliklerden Kaynaklanan WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanı Farklılıklarının Analizi

Tablo 13’de erkeklerin 103 kişi bedensel alan alt boyutu ortalaması 16,00 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 16,00 sosyal alan alt boyutu ortalaması 16,00 çevresel alan alt boyutu ortalaması 15,11 olduğu, kadınların 97 kişi bedensel alan alt boyutu ortalaması 15,42 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 15,33 sosyal alan alt boyutu ortalaması 14,66 çevresel alan alt boyutu ortalaması 14,66 olduğu görülür. Kadın ve erkeklerin WHOQOL-BREF TR Ölçeği alt boyutları puan ortalamalarının karşılaştırılmasına yönelik yapılan Mann-Whitney U testi sonucu erkeklerin bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan alt boyutu puan ortalamaları kadınlardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p=0,05$; $p<0,001$; $p=0,036$). Erkek ve kadınların çevresel alan alt boyutu puan ortalamaları cinsiyete göre farklılaşmamaktadır ($p=0,618$).

Tablo 13.

Cinsiyete Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	Medyan	U	p
Bedensel alan	Erkek	103	16,00	4196,000	0,050*
	Kadın	97	15,42		
Ruhsal alan	Erkek	103	16,00	3533,500	0,001*
	Kadın	97	15,33		
Sosyal alan	Erkek	103	16,00	4156,000	0,036*
	Kadın	97	14,66		
Çevresel alan	Erkek	103	15,11	4792,000	0,618
	Kadın	97	14,66		

n=200, n:sayı, medyan: ortalama, u: iki farklı değişkenin karşılaştırılması, $p<0,05$ düzeyinde anlamlılık.

Tablo 14’de 18-40 yaş grubunda olanların 120 kişi bedensel alan alt boyutu ortalaması 16,00 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 16,00 sosyal alan alt boyutu ortalaması 16,00 çevresel alan alt boyutu ortalaması 15,11 olduğu 41 ve üzeri yaş grubunda olanların 80 kişi bedensel alan alt boyutu ortalaması 15,42 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 16,00 sosyal alan alt boyutu ortalaması 14,66 çevresel alan alt boyutu ortalaması 14,22 olduğu görülür.

Yaş grubu 18-40 arası ve yaş grubu 41 üzeri olanların WHOQOL-BREF TR Ölçeği alt boyutları puan ortalamalarının karşılaştırılmasına yönelik yapılan Mann-Whitney U testi sonucu yaş grubu 18-40 olan grubun çevresel alan alt boyutu puan ortalamaları yaş grubu 41 ve üzeri olan gruptan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p=0,045$). Öğretmenlerin WHOQOL-BREF TR Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan alt boyut puanları yaş grubuna göre farklılaşmamaktadır ($p=0,572$; $p=0,396$; $p=0,097$).

Tablo 14.

Yaş Grubuna Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması

	Yaş Grubu	n	Medyan	U	p
Bedensel alan	18-40 yaş	120	16,00	4574,000	0,572
	41 ve üzeri	80	15,42		
Ruhsal alan	18-40 yaş	120	16,00	4461,000	0,396
	41 ve üzeri	80	16,00		
Sosyal alan	18-40 yaş	120	16,00	4148,000	0,097
	41 ve üzeri	80	14,66		
Çevresel alan	18-40 yaş	120	15,11	3998,500	0,045
	41 ve üzeri	80	14,22		

n=200, n:sayı, medyan: ortalama, u: iki farklı değişkenin karşılaştırılması, $p<0,05$ düzeyinde anlamlılık.

Tablo 15’de çalışmaya katılan öğretmenlerin 196’sı lisans, 4’ü yüksek lisans mezunu olup lisans mezunu öğretmenlerin bedensel alan alt boyutu ortalaması 15,42 Q1 ve Q3 değerleri 13,71-17,14 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 16,00 Q1 ve Q3 değerleri 14,00-17,33 sosyal alan alt boyutu ortalaması 16,00 Q1 ve Q3 değerleri 13,33-16,00 çevresel alan alt boyutu ortalaması 14,66 Q1 ve Q3 değerleri 13,33-16,00’dır. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin bedensel alan alt boyutu ortalaması 13,71 Q1 ve Q3 değerleri 11,42-15,57 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 14,33 Q1 ve Q3 değerleri 9,83-15,33 sosyal alan alt boyut ortalaması 14,66 Q1 ve Q3 değerleri 11,33-17,00 çevresel alan alt boyutu ortalaması 14,88 Q1 ve Q3 değerleri 11,00-15,11’dir.

Tablo 15.

Öğrenim Durumuna Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Betimsel Bulguları

	Lisans			Yüksek lisans		
	n	Medyan	Q1-Q3	n	Medyan	Q1-Q3
	196			4		
Bedensel alan		15,42	13,71-17,14		13,71	11,42-15,57
Ruhsal alan		16,00	14,00-17,33		14,33	9,83-15,33
Sosyal alan		16,00	13,33-16,00		14,66	11,33-17,00
Çevresel alan		14,66	13,33-16,00		14,88	11,00-15,11

n=: 200, n: sayı, medyan: ortalama, Q1-Q3: 1 ve 3'üncü çeyreklik değerleri göstermektedir.

Tablo 16'da çalışmaya katılan öğretmenlerin 179'u evli, 21'i bekârdır. Evli öğretmenlerin bedensel alan alt boyutu ortalaması 15,42 Q1 ve Q3 değerleri 13,14-16,57 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 16,00 Q1 ve Q3 değerleri 14,00-17,33 sosyal alan alt boyut ortalaması 16,00 Q1 ve Q3 değerleri 13,33-16,00 çevresel alan alt boyutu ortalaması 14,66 Q1 ve Q3 değerleri 13,33-16,00'dır. Bekâr öğretmenlerin bedensel alan alt boyutu ortalaması 16,00 Q1 ve Q3 değerleri 14,28-17,71 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 16,00 Q1 ve Q3 değerleri 14,00-17,00 sosyal alan alt boyut ortalaması 14,66 Q1 ve Q3 değerleri 12,66-16,66 çevresel alan alt boyutu ortalaması 15,11 Q1 ve Q3 değerleri 13,55-16,44'dür.

Tablo 16.

Medeni Duruma Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Betimsel Bulguları

	Evli			Bekâr		
	n	Medya	Q1-Q3	n	Medyan	Q1-Q3
	179	n		21		
Bedensel alan		15,42	13,14-16,57		16,00	14,28-17,71
Ruhsal alan		16,00	14,00-17,33		16,00	14,00-17,00
Sosyal alan		16,00	13,33-16,00		14,66	12,66-16,66
Çevresel alan		14,66	13,33-16,00		15,11	13,55-16,44

n: 200, n: sayı, medyan: ortalama, Q1-Q3: 1 ve 3'üncü çeyreklik değerleri göstermektedir.

Öğretmenlerin deneyim gruplarına göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği alt boyutları puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Anova ve Post-hoc analizleri yapılmış, sonuçlar özet halinde Tablo 17’de verilmiştir. Anova analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin deneyim gruplarına göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan alt boyutları puanları arasında anlamlı düzeyde farklılık görülmemektedir.

Çevresel alan alt boyutunda ise deneyim grupları arasında anlamlı düzeyde farklılık görülmektedir ($f=3,408$; $p=0,035$). Tukey testi sonucuna göre mesleki deneyimi 0-10 yıl ($15,27 \pm 2,01$) olan grubun WHOQOL-BREF TR Ölçeği çevresel alan alt boyutu puan ortalamaları 11-20 yıl arası ($14,32 \pm 2,18$) olan gruptan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 17.

Meslekte Çalıştığı Süreye Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanı Anova ve Post-hoc Analiz Sonuçları

	Deneyim Grup	n	Ort.	Ss.	F	p	Farklılık
Bedensel alan	A. 0-10 yıl	49	15,32	2,95	1,199	0,304	Yok
	B. 11-20 yıl	110	14,97	2,48			
	C. 21 yıl ve üzeri	41	15,69	2,47			
	Toplam	200					
Ruhsal alan	A. 0-10 yıl	49	15,89	2,34	1,189	0,165	Yok
	B. 11-20 yıl	110	15,27	2,30			
	C. 21 yıl ve üzeri	41	15,90	2,11			
	Toplam	200					
Sosyal alan	A. 0-10 yıl	49	15,41	2,84	1,228	0,295	Yok
	B. 11-20 yıl	110	14,86	2,38			
	C. 21 yıl ve üzeri	41	15,41	2,29			
	Toplam	200					
Çevresel alan	A. 0-10 yıl	49	15,27	2,01	3,408	0,035	A > B
	B. 11-20 yıl	110	14,32	2,18			
	C. 21 yıl ve üzeri	41	14,69	2,06			
	Toplam	200					

n=200, n:sayı, ort.:ortalama, ss: standart sapma, f:üç veya daha fazla değişkenin karşılaştırması, $p<0,05$ düzeyinde anlamlılık.

Tablo 18'e göre çalışmaya katılan öğretmenlerin 140'ı sözel branşa 60'ı da sayısal branşa sahiptir. Sözel branşa sahip öğretmenlerin bedensel alan alt boyutu ortalaması 15,42 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 16,00 sosyal alan alt boyut ortalaması 16,00 çevresel alan alt boyutu ortalaması 14,66 olduğu sayısal branşa sahip öğretmenlerin bedensel alan alt boyutu ortalaması 15,71 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 16,00 sosyal alan alt boyut ortalaması 16,00 çevresel alan alt boyutu ortalaması 14,88 olduğu görülmektedir.

Branşı sözel ve sayısal olan öğretmenlerin WHOQOL-BREF TR Ölçeği alt boyutları puan ortalamalarının karşılaştırılmasına yönelik yapılan Mann-Whitney U testi sonucu öğretmenlerin WHOQOL-BREF TR Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyut puanları branşa göre farklılaşmamaktadır ($p=0,516$; $p=0,196$; $p=0,267$; $p=0,671$).

Tablo 18.

Branşa Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması

	Branş	n	Medyan	U	p
Bedensel alan	Sözel	140	15,42	3957,000	0,516
	Sayısal	60	15,71		
Ruhsal alan	Sözel	140	16,00	3717,000	0,196
	Sayısal	60	16,00		
Sosyal alan	Sözel	140	16,00	3792,500	0,267
	Sayısal	60	16,00		
Çevresel alan	Sözel	140	14,66	4041,000	0,671
	Sayısal	60	14,88		

n=200, n:sayı, u: iki farklı değişkenin karşılaştırılması, $p<0,05$ düzeyinde anlamlılık.

Tablo 19'da çalışmaya katılan 200 öğretmenin 176'sının çocuğu olduğu, 24'ünün çocuğu olmadığı çocuk sahibi olan öğretmenlerin bedensel alan alt boyutu ortalaması 15,42 Q1 ve Q3 değerleri 13,28-16,57 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 16,00 Q1 ve Q3 değerleri 14,00-17,33 sosyal alan alt boyutu ortalaması 16,00 Q1 ve Q3 değerleri 13,33-16,00 çevresel alan alt boyutu ortalaması 14,66 Q1 ve Q3 değerleri 13,00-16,00'dır. Çocuk sahibi olmayan öğretmenlerin bedensel alan alt boyutu ortalaması 16,28 Q1 ve Q3 değerleri 14,42-17,92 ruhsal alan alt boyutu ortalaması

16,00 Q1 ve Q3 değerleri 14,83-17,33 sosyal alan alt boyutu ortalaması 16,00 Q1 ve Q3 değerleri 13,33-17,00 çevresel alan alt boyutu ortalaması 15,33 Q1 ve Q3 değerleri 14,66-16,44'dür.

Tablo 19.

Ebeveyn Olma Durumuna Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Betimsel Bulguları

	Çocuğunuz var mı?	n	Medyan	Q1-Q3
Bedensel alan	Evet	176	15,42	13,28-16,57
	Hayır	24	16,28	14,42-17,92
Ruhsal alan	Evet	176	16,00	14,00-17,33
	Hayır	24	16,00	14,83-17,33
Sosyal alan	Evet	176	16,00	13,33-16,00
	Hayır	24	16,00	13,33-17,00
Çevresel alan	Evet	176	14,66	13,00-16,00
	Hayır	24	15,33	14,66-16,44

n: 200 n: sayı, medyan: ortalama, Q1-Q3: 1 ve 3'üncü çeyreklik değerleri göstermektedir.

Tablo 20'de aylık gelirini yeterli bulan öğretmenler 83 kişi bulmayanlar 117 kişidir. Aylık gelirini yeterli bulan öğretmenlerin bedensel alan alt boyutu ortalaması 16,00 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 16,66 sosyal alan alt boyutu ortalaması 16,00 çevresel alan alt boyutu ortalaması 15,55'dir. Aylık gelirini yeterli bulmayan öğretmenlerin bedensel alan alt boyutu ortalaması 14,85 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 15,33 sosyal alan alt boyutu ortalaması 14,66 çevresel alan alt boyutu ortalaması 14,22'dir.

Aylık gelirini yeterli bulan ve bulmayan öğretmenlerin WHOQOL-BREF TR Ölçeği alt boyutları puan ortalamalarının karşılaştırılmasına yönelik yapılan Mann-Whitney U testi sonucu aylık gelirini yeterli bulan öğretmenlerin bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyutu puan ortalamaları aylık gelirini yeterli

bulmayan gruptan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p=0,002$; $p<0,001$; $p=0,002$; $p<0,001$).

Tablo 20.

Aylık Geliri Yeterli Bulma Durumuna Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması

	Gelirinizi yeterli buluyor musunuz?	n	Medyan	U	p
Bedensel alan	Evet	83	16,00	3631,500	0,002
	Hayır	117	14,85		
Ruhsal alan	Evet	83	16,66	3184,000	<0,001
	Hayır	117	15,33		
Sosyal alan	Evet	83	16,00	3612,500	0,002
	Hayır	117	14,66		
Çevresel alan	Evet	83	15,55	2691,000	<0,001
	Hayır	117	14,22		

n=200, n:sayı, medyan: ortalama, u: iki farklı değişkenin karşılaştırılması, $p<0,05$ düzeyinde anlamlılık.

Tablo 21'e bakıldığında hobi faaliyeti bulunan öğretmenlerin 114 kişi bulunmayanların 86 kişi olduğu hobi faaliyeti bulunan öğretmenlerin bedensel alan alt boyutu ortalaması 16,00 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 16,00 sosyal alan alt boyutu ortalaması 16,00 çevresel alan alt boyutu ortalaması 15,11'dir. Hobi faaliyeti bulunmayan öğretmenlerin bedensel alan alt boyutu ortalaması 14,28 ruhsal alan alt boyutu ortalaması 15,33 sosyal alan alt boyutu ortalaması 15,33 çevresel alan alt boyutu ortalaması 13,77'dir.

Boş zaman (hobi) faaliyeti olup olmama durumuna göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği alt boyutları puan ortalamalarının karşılaştırılmasına yönelik yapılan Mann-Whitney U testi sonucu boş zaman (hobi) faaliyeti olan öğretmenlerin bedensel alan, ruhsal alan, çevresel alan alt boyutu puanları boş zaman (hobi) faaliyeti olmayan gruptan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,001$; $p<0,001$; $p<0,001$).

Öğretmenlerin WHOQOL-BREF TR Ölçeği sosyal alan alt boyutu puanları boş zaman (hobi) faaliyeti olup olmama durumuna göre farklılaşmamaktadır ($p=0,158$).

Tablo 21.

Boş Zaman (hobi) Faaliyeti Olup Olmama Durumuna Göre WHOQOL-BREF TR Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması

	Hobi faaliyetiniz var mı ?	n	Medyan	U	p
Bedensel alan	Evet	114	16,00	3311,000	<0,001
	Hayır	86	14,28		
Ruhsal alan	Evet	114	16,00	3463,500	<0,001
	Hayır	86	15,33		
Sosyal alan	Evet	114	16,00	4341,000	0,158
	Hayır	86	15,33		
Çevresel alan	Evet	114	15,11	3156,500	<0,001
	Hayır	86	13,77		

n=200, n:sayı, medyan: ortalama, u: iki farklı değişkenin karşılaştırılması, $p<0,05$ düzeyinde anlamlılık.

4.3. Değişkenler Arası Korelasyon Analizleri

Tablo 22’de öğretmenlerin Mesleki Doyum Ölçeği puanları ile WHOQOL-BREF TR Ölçeği alt boyutları puan ortalamaları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla spearman korelasyon analizi yapılmış yapılan analiz sonucu öğretmenlerin mesleki doyum puan ortalamaları ile bedensel alan puan ortalamaları arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı ($p<0,001$; $r=0,472$) ruhsal alan alt boyutu ile orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı ($p<0,001$; $r=0,462$) sosyal alan alt boyutu ile düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ($p<0,001$; $r=0,335$) çevresel alan alt boyutu ile orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı düzeyde ($p<0,001$; $r=0,402$) ilişki olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin yaşları ile mesleki deneyimleri ve mesleki doyumları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamıştır ($r= 0,115$; $r= 0,061$) ($p=0,104$; $p=0,393$). Öğretmenlerin yaş ortalamaları ile bedensel alan ($r= 0,019$; $p=0,794$) ruhsal alan ($r= -0,010$; $p=0,886$) sosyal alan ($r= -0,069$; $p=0,333$) çevresel alan ($r= -0,116$; $p=0,103$) alt boyutları ortalamaları arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır. Öğretmenlerin mesleki

deneyimleri ile bedensel alan ($r= 0,016$; $p=0,819$), ruhsal alan ($r= -0,022$; $p=0,755$) , sosyal alan ($r= -0,072$; $p=0,314$), çevresel alan ($r= -0,137$; $p=0,054$) alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 22.

Ölçekler Arası Korelasyon Analizi

	DY	Y	ÇA	SA	RA	BA	MD
Mesleki Doyum	0,061	0,115	0,402**	0,335**	0,462**	0,472**	1
Bedensel Alan	0,016	0,019	0,558**	0,474**	0,705**	1	
Ruhsal Alan	-0,022	-0,010	0,623**	0,524**	1		
Sosyal Alan	-0,072	-0,069	0,561**	1			
Çevresel Alan	-0,137	-0,116	1				
Yaş	0,897**	1					
Deneyim Yılı	1						

n=200, n:sayı, r: ilişki katsayısı, $p<0,05$ düzeyinde anlamlılık ** $p< 0,01$

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Tartışma

Öğretmenler bir toplumda değişimin öncüleridir. Öğretmenin gelişimi toplumun gelişimi, ülkenin kalkınmasıdır. Öğretmenlik gibi kutsiyet ve önem arz eden bir meslek mensuplarının mesleklerinden alacakları doyum bir toplumun geleceği için çok önemlidir. Bu çalışmada öğretmenlerin mesleki doyumlarına etki edebilecek faktörlerin, öğretmenlerin mesleki doyumuna ve yaşam kalitelerine etkilerine bakılmıştır.

Çalışmaya Kadirli belediye sınırlarındaki devlete bağlı 15 farklı ortaokuldan çeşitli branşlarda 200 öğretmen katılmıştır. Öğretmen branşları sözel ve sayısal olarak ikiye ayrılmış sayısal branşta Matematik ve Fen Bilimleri sözel branşta ise Türkçe, Sosyal Bilgiler, İngilizce, Beden Eğitimi, Teknoloji ve Tasarım, Görsel Sanatlar, Müzik, Rehberlik, Arapça, Bilişim Teknolojileri yer almaktadır.

Çalışmada mesleki doyum ve yaşam kalitesinin birlikte değişimine bakılmış bağımsız değişkenlerin yaşam kalitesi ve mesleki doyuma etkisi araştırılmıştır. Kişisel bilgi formunda yer alan değişkenlerin ilk olarak mesleki doyumla ilişkisine bakılmıştır.

Çalışmaya katılan 103 erkek 97 kadın öğretmenin Mesleki Doyum Ölçeği ortalamaları 78,00 olup bir birine eşittir. Kadın ve erkeklerin mesleki doyum puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p=0,691$). Çoruk ve Karakaya Çiçek (2017)'in Çanakkale merkezde görev yapan 310 ilk ve ortaokul öğretmenin okul yaşam kalitesi algıları ile iş doyumunu algıları arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalarında kadın ve erkeklerin iş doyumları arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirlemişlerdir. Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman (2005)'in Konya merkezde görev yapan 173 teknik öğretmenin yaşam doyumunu, iş doyumunu ve tükenmişlik düzeylerinin çeşitli değişkenlerle ilişkisi ve aralarındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik yapmış oldukları çalışmada kadın ve erkeklerin iş doyumunu puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını belirlemişlerdir. İbrahim ve arkadaşları (2016) Sudi Arabistan'ın Abdulaziz Üniversitesi Hastanesinde çalışan 268 hemşirenin iş doyumunu ve yaşam kalitesine yönelik çalışmasında kadın ve erkek hemşirelerin iş doyumları arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirlemişlerdir. Bu çalışmada kadın ve erkek öğretmenlerin mesleki doyumları arasında farklılık olmaması kadın ve erkek öğretmenlerin mesleklerinden memnun olduklarını ve cinsiyete bağlı bir doyumsuzluk

yaşamadıklarını düşündürmektedir. Çalışmadan elde edilen sonuç yukarıdaki çalışmalarla paralellik göstermektedir. Üzümcü ve Müezziz (2018) KKTC’de devlet ve özel okullarda görevli 529 öğretmenin bilişsel esneklik ve mesleki doyum düzeylerine yönelik çalışmasında kadınların mesleki doyum puanı erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Pan, Shen, Liu, Yang ve Wang (2015) Çin’in Shenyang kentinde bulunan altı üniversiteden 1210 öğretmenle yapmış olduğu çalışmada erkeklerin iş doyumunu kadınlardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Yapılan bazı araştırmalarda kadın öğretmenlerin iş doyumunu puanları erkek öğretmenlerden yüksek çıkmıştır (Aslan, 2001). Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlerden mesleki doyumlarının yüksek olması kadınların annelik ve şefkat duygularıyla dünyaya gelmesine bağlanmıştır (Aslan, 2001). Genelde öğretmenlik mesleğinden kadınların daha fazla doyum alabileceği ya da kadınların öğretmenlik mesleğine yatkın olduğu düşünülebilir. Bu çalışma bu yargıyı desteklememektedir.

Yaş grubu olarak 18-40 yaş ve 41 yaş ve üstü olmak üzere iki gruba ayrılan öğretmenlerin yaş grupları ile mesleki doyumları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p=0,070$). Çek (2011) İzmir’de bağımsız anaokulu ve ilköğretim okulu müdürlerinin kültürel liderlik davranışları ile okulöncesi öğretmenlerinin iş doyumunu arasındaki ilişkiye yönelik çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin yaş gruplarıyla iş doyumunu arasında ilişki belirlememiştir. Çek (2011)’in çalışması yaş konusunda bu çalışmayı desteklemektedir. Kumaş ve Deniz (2010) İstanbul ili Zeytinburnu ilçesinde 12 eğitim kurumunda görevli 397 öğretmenin iş doyumunu düzeylerini belirlemeye yönelik çalışmalarında 20-25, 26-30, 31-40, 41 ve üzeri yaş grubunda olan öğretmenlerin iş doyumları arasında anlamlı düzeyde farklılık belirlemişlerdir. 20-25 yaş aralığındaki öğretmenlerin içsel ve dışsal faktörlere dayalı iş doyumunu diğer gruplardan yüksek bulunmuştur. İbrahim ve arkadaşları (2016)’nın Sudi Arabistan’da yaş değişkenini 30 üzeri ile 30 ve altı diye grupladığı çalışmasında yaş gruplarına göre iş doyumları arasında anlamlı farklılık belirlememişlerdir. Alan yazında yaş ile iş doyumunu arasında anlamlı ilişki olduğu, yaş artıkça iş doyumunun da arttığı görülmektedir. Bu duruma üç farklı açıklama getirilmektedir. Birincisi çalışanların yaşı artıkça işlerinden duymuş oldukları tatminsizlik hayatlarının diğer alanlarından almış oldukları tatminle dengelenmektedir. İkincisi yaşlı bireyler gençlere göre daha çok kendi istedikleri ve sevdikleri mesleklerde çalışmaktadır. Üçüncüsü ise yaşlı bireyler memnun olmadıkları işlerde çalışmamaktadır (Özpehlivan, 2018, s. 49.).

Öğrenim durumları açısından bakıldığında 196 lisans 4 yüksek lisans mezunu öğretmen bulunmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %2'si yüksek lisans mezunu olup doktora mezunu öğretmen hiç yoktur. Öğretmenler bir ülkenin gelişiminde öncü rol oynayan baş aktörlerdir. Öğretmenin gelişimi ülkenin gelişimi demektir. Kadirli ilçesinde eğitim fakültesinin olmaması ve burada görev yapan öğretmenlerin genelde kendi memleketlerinde çalışıyor olmaları lisansüstü eğitimi tercih etmelerini engelliyor olabilir. Öğretmenlerin bir anlamda taşra sayılabilecek, büyük kentlere uzak, eğitim fakültesi olmayan bir yerde çalışıyor olmaları onları aile hayatına yönlendirip, lisansüstü eğitimlere yönelmelerine engel oluyor olabilir. Araştırmanın bu bulgusu büyük kentlerde yapılan araştırmalarla karşılaştırılabilir. Daha başka araştırmalara zemin hazırlayabilir. Küçük ilçelerdeki öğretmenlerin lisansüstü eğitime neden yönelmedikleri başka araştırmalara konu olabilir.

Meslekte geçirilen süre (deneyim) bakımından üç gruba ayrılan öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile mesleki doyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmaktadır ($p=0,007$). Mesleki deneyimi 21 yıl ve üzeri ($80,19 \pm 10,63$) olan grubun MDÖ puan ortalamaları 11-20 yıl arası ($73,78 \pm 11,94$) olan gruptan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p=0,010$). Eskibağ (2014) İstanbul ili Sultanbeyli ilçesinde devlete bağlı ilkokul, ortaokul ve liselerde görevli 355 öğretmenin denetim uygulamalarına dönük görüşlerinin mesleki doyum ve tutum açısından incelenmesine yönelik çalışmasında kıdemi 11-20 yıl arası grubun puan ortalamasını 1-10 ve 21 yıl ve üzeri olan gruptan yüksek bulmuştur. Sehlen ve arkadaşları (2009) 8 üniversite 3 genel hastanede radyoterapide çalışan doktor, radyograf, hemşire ve fizikçilerden oluşan 406 bireyin iş stresi ve iş doyumuna yönelik çalışmasında deneyim sürelerini 2 yıldan az, 2-5 yıl, 5-10 yıl, 10 yıl ve üzeri gruplamış mesleki deneyimi iki yıldan az olanların iş doyumunu diğerlerinden anlamlı düzeyde yüksek bulmuşlardır. Bu çalışmada ise meslekte yeni sayılabilecek 0-10 yıl arası olan grup ile emekliliği yaklaşan 21 yıl ve üzeri grubun puan ortalamaları birbirine yakın ve mesleki doyum puanları 11-20 yıl arası gruptan daha yüksektir. Bireyler göreve yeni başladığında idealist olabilir bu durum onların iş doyumlarının yüksek olmasını sağlayabilir ki Sehlen ve arkadaşları (2009)'nın çalışmasında mesleki deneyimi 2 yıldan az olan bireylerin iş doyumunu diğerlerinden anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu çalışmada orta yaşa tekabül edebilecek 11-20 yıl arası iş deneyiminde mesleki doyum düşerken Eskibağ (2014)'ın çalışmasında aynı deneyime sahip grupta yükselmektedir. Eskibağ (2014)'ın daha

büyük örneklem genişliğiyle ve büyükşehirdeki öğretmenlerle çalışmış olması bu sonuçları doğurmuş olabilir.

Sözel ve sayısal olarak iki branşa ayrılan öğretmenlerin branş durumları ile mesleki doyumları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamıştır ($p=0,718$). Kumaş ve Deniz (2010)'ın İstanbul ili Zeytinburnu ilçesinde 397 öğretmenle yapmış oldukları çalışmada fen bilimleri, sosyal bilimler, güzel sanatlar, spor bilimleri, sınıf öğretmenliği, meslek dersleri branşlarındaki öğretmenlerin içsel faktörlere dayalı iş doyumları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Aşlamacı (2017) 14 ilde bulunan İmam-Hatip liselerinde görev yapan 1113 öğretmenin mesleki doyum düzeylerinin çeşitli değişkenlerle ilişkisine yönelik çalışmasında meslek dersi öğretmenlerinin mesleki doyum puanları kültür dersi öğretmenlerinden anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Bu iki çalışmadan elde edilen veriler bu çalışmayı desteklememektedir. Aşlamacı (2017)'nin liselerde görev yapan öğretmenlerle çalışmış olması, Kumaş ve Deniz (2010)'in ilköğretim okulu ve liselerde görev yapan öğretmenlerle ve her iki çalışmada da daha geniş örneklemle çalışılmış olması bu sonuçları doğurmuş olabilir. Korukoğlu ve arkadaşları (2013) Aydın il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan 526 öğretmenin iş doyum düzeylerinin bazı değişkenlerle ilişkisine yönelik çalışmasında öğretmenlerin branşlarıyla iş doyumları arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamıştır. Korukoğlu ve arkadaşları (2013)'nin çalışması bu çalışmayı branş değişkeni konusunda desteklemektedir.

Aylık gelirini yeterli bulan öğretmenlerin MDÖ puan ortalamaları, yeterli bulmayan öğretmenlerin MDÖ puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p= 0,002$). Yapılan bazı çalışmalarda gelir algısının mesleki doyuma etkisi kanıtlanmıştır. Kağan (2005) Ankara ili Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde yer alan sekiz merkez ilçedeki Rehberlik ve Araştırma Merkezi ile devlet ve özel ilköğretim okullarında görev yapan toplam 248 rehber öğretmenin iş doyum düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelediği çalışmasında gelir seviyesini yeterli bulan rehber öğretmenlerin iş doyumunu gelir seviyesini yeterli bulmayanlardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Eskibağ (2014) gelirini yeterli gören öğretmenlerin mesleki doyumunu gelirini yeterli görmeyenlerden anlamlı düzeyde yüksek bulmuştur. Arı (2015) Afyonkarahisar il merkezinde bulunan resmi eğitim kurumlarında görev yapan 385 ilköğretim öğretmenin iş doyumlarının mesleki tükenmişlik üzerine etkisine yönelik çalışmasında aylık geliri yeterli bulup bulmama değişkeninin öğretmenlerin iş doyumlarına etki eden önemli bir faktör olarak bulunmuştur. İbrahim ve arkadaşları

(2016)'nın Sudi Arabistan'da hemşirelerle yapmış olduğu çalışmada gelirini yeterli ve fazla bulan grubun iş doyumu gelirini yetersiz bulan gruptan anlamlı düzeyde daha yüksektir. Pan, Shen, Liu, Yang ve Wang (2015) Çin'in Shenyang kentinde bulunan altı üniversiteden 1210 öğretmenle yapmış olduğu çalışmada aylık gelirin üniversite öğretmenlerinin iş tatmini ile pozitif ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Aylık geliri yeterli bulmanın bireylerin iş doyumunu etkileyebileceği düşünülmektedir. Kağan (2005), Eskibağ (2014), Arı (2015), Pan, Shen, Liu, Yang ve Wang (2015), İbrahim ve arkadaşları (2016)'nın çalışmaları bu görüşü desteklemektedir.

Boş zaman (hobi) faaliyeti olan öğretmenlerin MDÖ puan ortalamaları, boş zaman (hobi) faaliyeti olmayan öğretmenlerin MDÖ puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p=0,028$). Aydın (2017) Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinde spor yapan 122 üniversite personelinin iş doyumlarına yönelik yapmış olduğu çalışmada boş zamanlarını sosyal etkinliklere katılarak geçiren bireylerin iş doyumu boş zamanlarını dinlenerek geçiren bireylerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Öğretmenlerimizin okullarda eğitim ve öğretim faaliyetleri dışında kendilerini bulabilecekleri, yetenek ve gizil güçlerini gerçekleştirebilecekleri sanatsal etkinlikler, spor gibi faaliyetler onların mesleki doyumlarına olumlu katkıda bulunabilir. Hafta sonu tatillerinde spor ve müzik uğraşları öğretmenlerin deşarj olarak okulda eğitim öğretim faaliyetlerini yürütmelerini sağlayabilir.

Öğretmenlerin yaşları ve mesleki deneyimleri ile mesleki doyumları arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamıştır ($r= 0,11$; $r= 0,061$) ($p=0,104$; $p=0,393$). Avşaroğlu ve Öğülmüş (2015) okul öncesi ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin iş doyumlarına yönelik yapmış olduğu çalışmada yaş ve iş doyumu arasında anlamlı bir fark bulmamıştır. Avşaroğlu ve Öğülmüş (2015)'ün çalışması bu çalışmayı yaş konusunda destekler niteliktedir. Sanchez, Sanchez, Barbosa, Guimarães, ve Porto (2019) 284 profesör ile yapmış oldukları çalışmada yaşla yaşam kalitesi arasında pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki bulmuşlardır. Sanchez, Sanchez, Barbosa, Guimarães, ve Porto (2019)'nun çalışmaları bu çalışmayı desteklememektedir. Sanchez, Sanchez, Barbosa, Guimarães, ve Porto (2019)'nun çalışmalarında profesörlerin % 40,14'ü ($n=114$) 31-40 yaş arasındadır. Genç sayılabilecek 20-30 yaşları arasında 67, 41-50 yaş arasında 62, 51 ve üzeri yaşta ise 41 profesör bulunmaktadır. Profesörlerin yaş grubunun yüksek ve önemli bir kısmının 31-40 yaş arası olması bu sonuçları doğurmuş olabilir.

Yaşam kalitesi bireyin hayatını her yönüyle etkileyen bir durumdur. Yaşam kalitesinin düşük olması iş, aile, sosyal yaşam ve bireyin ilişki içinde olduğu tüm durumları etkileyebilir. Öğretmenlerin yaşam kalitelerinin yüksek olması daha sağlıklı ve mutlu olmalarını sağlayarak öğrenci ve velilerle ilişkilerine olumlu etki edebilir. Öğretmenlerimizin yaşam kalitelerinin yüksek olması ülkenin kalkınmasında etkili olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada yaşam kalitesine etki edebileceği düşünülen çeşitli değişkenler ve mesleki doyumun etkisine bakılmıştır.

Çalışmada öğretmenlerin Yaşam Kalitesi Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyutları ile araştırmanın bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiye bakılmış erkeklerin bedensel alan ($p=0,050$), ruhsal alan ($p<0,001$), sosyal alan ($p=0,036$) alt boyutu puan ortalamaları kadınlardan anlamlı düzeyde yüksek, çevresel alan alt boyutunun ise cinsiyete göre farklılık göstermediği bulunmuştur ($p=0,618$). Sağlam (2015) Bitlis'te 474 öğretmenle SF-36 Yaşam Kalite Ölçeğiyle yapmış olduğu çalışmada erkeklerin yaşam kalitesi alt boyutlarından fiziksel işlev, fiziksel rol, mental rol puanları kadınlardan anlamlı düzeyde daha yüksek; ağrı, genel sağlık algısı anlamlı düzeyde daha düşük bulunurken diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık belirlememiştir. Ayrıca erkeklerin yaşam kalitesi fiziksel sağlık puanları kadınlardan anlamlı düzeyde daha yüksektir. Sağlam (2015)'ın çalışması bu çalışmayı cinsiyet değişkeninde desteklemektedir. Avcı ve Pala (2004) Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde çalışan 237 asistan 36 uzman doktorun yaşam kalitesine yönelik çalışmasında kadın ve erkek doktorların cinsiyetleriyle yaşam kalitesi alt boyutları arasında anlamlı farklılık belirlememişlerdir. Şangar (2016) Eskişehir'de iki üniversiteden 97 akademisyenin iş doyumunu ve yaşam kalitesine yönelik çalışmasında yaşam kalitesiyle cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Selbi (2018) 99 fizyoterapist ve 42 öğretmen olmak üzere toplam 141 bireyin yaşam kalitesi, ağrı ve depresyon düzeylerinin belirlenmesine yönelik çalışmasında kadın ve erkek öğretmenlerin yaşam kaliteleri arasında anlamlı farklılık belirlememiştir. Malibary, Zagzoog, Banjari, Bamashmous ve Omer (2019) Sudi Arabistan'da 630 tıp fakültesi öğrencisiyle gerçekleştirmiş oldukları çalışmada cinsiyet ve eğitim düzeyinin yaşam kalitesi alt boyutlarıyla ilişkili olmadığını bulmuşlardır. Bu çalışmada kadınların bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan alt boyutlarında erkeklerden daha düşük puana sahip olmaları kadınların iş yaşamı dışında evde çocuk bakımı ve ev işleriyle de vakit geçirmelerinden kaynaklanabileceğini düşündürmektedir. Sağlam (2015)'ın çalışmasında da kadınların daha düşük yaşam kalitesine sahip olmaları bu görüşü desteklemektedir.

Karagün (2016) beden eğitimi öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerinin yaşam kalitesine yönelik yaptığı araştırmada erkeklerin yaşam kaliteleri ruhsal alan alt boyutu kadınlara göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Karagün (2016)'ün çalışması bu çalışmayı ruhsal alan alt boyutunda destekler niteliktedir. Gülmez (2013)'in yapmış olduğu çalışmada kadınların yaşam kalitesi fiziksel alan, ruhsal alan ve çevresel alan ortalamalarının erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüş sosyal alan ortalamaları arasında ise anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Gülmez (2013)'in çalışması bu çalışmayı fiziksel alan, ruhsal alan ve çevresel alan alt boyutlarında desteklememektedir. Gülmez (2013)'in daha küçük örnekleme (n=83) ve yardımcı personelle çalışmış olması kadınların yaşam kalitelerinin erkeklerden daha yüksek olmasını sağlıyor olabilir. Kadınların temizlik ve ev işlerine yatkın olmaları onların yardımcı personel olarak çalışmaktan doyum almalarını sağlıyor olabilir. Badem (2018) Antalya ili Alanya ilçesi turizm işletmesinde çalışanlarla yapmış olduğu çalışmasında kadınların yaşam kalitelerinin erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu bulmuştur. Badem (2018)'in çalışması bu çalışmayı desteklememektedir. Badem (2018)'in büyükşehirde ve sahil kentinde daha büyük örneklem genişliğiyle (n=416) turizm işletmesindeki bireylerle çalışmış olması kadınların yaşam kalitelerinin erkeklerden daha yüksek çıkmasını sağlamış olabilir.

Öğretmenlerin WHOQOL-BREF TR Ölçeği bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan alt boyut puanları yaş grubuna göre farklılaşmamaktadır ($p=0,572$ $p=0,396$ $p=0,097$). Yaş grubu 18-40 olan grubun çevresel alan alt boyutu puan ortalamaları yaş grubu 41 ve üzeri olan gruptan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p=0,045$). Çevresel alan alt boyutu ekonomik durum, ulaşım, güvenli ortam, sağlık koşulları gibi olanakları kapsamaktadır (Topçu, Saraçlı, Dursun ve Gazeloğlu, 2012, s. 16). Yaş grubu 18-40 diğer gruba göre daha genç ve dinamik durumdadır. Diğer gruba göre daha genç olan 18-40 yaş arası grubun beden ve ruh sağlığı diğer gruptan daha iyi olabilir. Bu durum da genç öğretmenlerin yaşama daha aktif katılarak çevresel olanaklardan memnun olmalarını sağlıyor olabilir. Yaşam kalitesi kavramı yapılan çalışmalarda genelde yaşla ilişkilendirilmiştir (Aydiner Boylu ve Paçacıoğlu, 2016, s. 140). Bu çalışmada bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan alt boyutları bakımından yaşla ilgili anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yaşla birlikte yaşam kalitesinin düşeceği düşünülebilir. Öğretmenlik mesleğinin kişilerin fiziki kuvvet uygulayarak yaptığı bedensel olarak yıpratıcı bir meslek olmaması bu durumu etkiliyor olabilir. Çevresel alan alt boyutunda farkın anlamlı düzeyde olduğu için yaşın artışıyla birlikte yaşam

kalitesine yönelik tedbirler alınabilir düzenli doktor kontrolleri, spor, sosyal yaşamda aktif olma, sanatla uğraşmak gibi...

Mesleki deneyimi 0-10, 11-20, 21 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin bedensel alan ($p=0,304$), ruhsal alan ($p=0,165$), sosyal alan ($p=0,295$) alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmazken mesleki deneyimi 0-10 yıl olan grubun çevresel alan alt boyutu puan ortalamaları 11-20 yıl arası olan gruptan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p=0,035$). Ayrıca 0-10 yıl arası grubun çevresel alan puan ortalamaları 21 yıl ve üzeri gruptan da yüksektir. Çevresel alan alt boyutu ekonomik durum, ulaşım, güvenli ortam, sağlık koşulları gibi olanakları içermektedir (Topçu, Saraçlı, Dursun ve Gazeloğlu, 2012, s. 16). Meslekte yeni sayılabilecek 0-10 yıl arası deneyime sahip genç öğretmenler yaşamda daha aktif rol üstleniyor olabilir. Bu durum onların çevresel olanaklardan doyum sağlamalarına katkı sağlıyor olabilir.

Branş olarak sözel ve sayısal branşa sahip öğretmenlerin branşlarıyla bedensel alan ($p=0,516$), ruhsal alan ($p=0,196$), sosyal alan ($p=0,267$), çevresel alan ($p=0,671$), alt boyutları puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Halis Kirişçi (2019) İzmir Ödemiş'te 100 öğretmenle yapmış olduğu çalışmada öğretmen branşlarıyla yaşam kalitesi arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Karagün (2016) beden eğitimi öğretmenleriyle diğer branş öğretmenlerinin yaşam kalitesine üzerine yaptığı çalışmada öğretmen branşlarıyla çevresel alan alt boyutu arasında anlamlı farklılığa rastlanmış diğer alt boyutlarda anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Karagün (2016)'ün çalışmasında örneklem 418 kişiden oluşmuş olup öğretmen branşları sözel, sayısal, okul öncesi, sınıf öğretmeni, beden eğitimidir. Karagün (2016)'ün çalışmasının örneklemine daha büyük olması ve okul öncesi ve sınıf öğretmenlerini de kapsıyor olması çevresel alan alt boyutundaki farklılığın sebebi olabilir. Karagün (2016)'ün çalışması bu çalışmayı bedensel alan, sosyal alan, ruhsal alan alt boyutlarında desteklemekte, çevresel alan alt boyutunda desteklememektedir.

Aylık gelirini yeterli bulan 83 öğretmenin yeterli bulmayan 117 öğretmene göre bedensel alan ($p=0,002$), ruhsal alan ($p<0,001$), sosyal alan ($p=0,002$), çevresel alan ($p<0,001$) alt boyut puan ortalamaları anlamlı düzeyde daha yüksektir. Yaymacı (2019) kentsel alanda yaşayan yaşlılarla yapmış olduğu çalışmasında çalışan yaşlıların çalışmayanlardan; gelir algısı yüksek olanların gelir algısı düşük-orta olanlardan yaşam kalitesi alt boyutları ve toplam puanını anlamlı düzeyde yüksek bulmuştur. Abalı (2017) gelir düzeyi düşük, orta ve yüksek olan bireylerin yaşam kalitesi genel algısı puanları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Yaymacı (2019)'nın çalışması bu

çalışmayı gelir algısı boyutunda desteklemekte, Abalı (2017)'nin çalışması ise desteklememektedir. İnsan ihtiyaçlarını karşılamada gelir birinci derecede rol oynamaktadır. Öğretmenler gibi toplumda aktif ve değişimin öncüsü bireylerin gelirlerini yeterli bulmaları onların yaşam kalitelerini yükselteceği düşünülmektedir. İnsanlar ihtiyaçları karşılandığı ölçüde mutlu olabilir. Yapılan işin, emeğin, çabanın karşılığı olan gelir bireyin ihtiyaçlarını karşılamasına yardımcı olup yaşam kalitesini yükselteceği düşünülmektedir.

Boş zaman (hobi) faaliyeti olan öğretmenlerin yaşam kalitesi bedensel alan ($p<0,001$), ruhsal alan ($p<0,001$), çevresel alan ($p<0,001$) alt boyutları ortalamaları boş zaman (hobi) faaliyeti olmayan öğretmenlere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Sosyal alan alt boyutu puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Sanchez, Sanchez, Barbosa, Guimarães, ve Porto (2019) 284 profesör ile yapmış oldukları çalışmada haftada 1-2 veya haftada 3-4 boş zaman faaliyeti olan profesörlerin yaşam kaliteleri boş zaman faaliyeti olmayanlardan anlam düzeyde yüksek bulunmuştur. Her meslekte olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde de bireylerin meslek yaşamı dışında kendilerini gerçekleştirebilecekleri, stres atabilecekleri, deşarj olabilecekleri alanlara ihtiyaçları vardır. Böyle alanlar spor yapmak, yüzmek, doğa yürüyüşü yapmak, sanatsal faaliyetlere kurslara katılmak olabilir. Bu faaliyetler öğretmenlerin okulda kendilerine atfedilen rollerden sıyrılıp deşarj olarak mesleklerini sürdürmelerini sağlayabilir. Meslek yaşamı dışında yapılan bu hobi faaliyetleri ile sosyal bir varlık olan öğretmenlerin toplumsal yaşamı ve insan ilişkilerini yakından tanımları ve iç içe olmalarının yaşam kalitelerini de yükselteceği düşünülmektedir.

5.2. Yorum

Öğretmenlerin yaşları ile bedensel alan ($p=0,794$), ruhsal alan ($p=0,886$), sosyal alan ($p=0,333$), çevresel alan ($p=0,103$) ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır. Çalışmaya katılan 200 öğretmenin 120'si 18-40 yaş 80'i ise 40 yaş ve üzeridir. Bu çalışmaya katılan bireylerin yaş ortalamalarının çok yüksek olmaması (ort.=40,11) bu sonucu doğurmuş olabilir. Gülmez (2013) bir üniversite kampüsünde çalışan 83 yardımcı personelle yapmış olduğu çalışmasında yaşam kalitesi alt boyutlarıyla yaş değişkeni arasında anlamlı ilişki bulunmamaktadır. Durmuş, Gerçek ve Çiftçi (2018) hemşirelerle yapmış olduğu çalışmada yaş gruplarıyla yaşam kalitesi alt boyutları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Polat (2018) İstanbul Haydarpaşa

Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinde 177 doktorla yapmış olduğu çalışmada yaş arttıkça bedensel alan puan ortalamalarının anlamlı bir şekilde arttığını bulmuştur. Vural, Eler ve Atalay Güzel (2010) 313 masa başı çalışan ile SF-36 yaşam kalitesi ölçeği kullanarak yapmış olduğu çalışmada fiziksel sağlık puanı genç ve orta yaşlılarda daha yüksek bulunurken 40 yaş üzerinde daha düşük bulunmuştur. Mental sağlık puanı ise 40 yaş ve üzerinde daha yüksek bulunurken genç ve orta yaştaki katılımcılarda daha düşük bulunmuştur. Karagün (2016) beden eğitimi ve diğer branş öğretmenleriyle yapmış olduğu çalışmada yaş gruplarıyla ruhsal alan, sosyal alan, çevresel alan alt boyutlarında farklılaşma bulunmazken bedensel alan alt boyutunda 26-30 yaş arasındaki grup lehine farklılaşma bulmuştur. Sanchez, Sanchez, Barbosa, Guimarães ve Porto (2019) 284 profesör ile yapmış oldukları çalışmada yaşla yaşam kalitesi arasında pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki bulunmaktadır. Literatürde yaşla yaşam kalitesi arasında negatif negatif yönlü bir ilişki olduğu görüşü yaygındır. Yaş arttıkça yaşam kalitesinin de düşeceği görüşü hâkimdir. Bu çalışmada yaş değişkeni ile yaşam kalitesi alt boyutları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Durmuş, Gerçek ve Çiftçi (2018), Gülmez (2013)'in çalışmaları bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Öğretmenlerin meslekte geçirmiş oldukları süre (deneyim) ile bedensel alan ($p=0,819$) ruhsal alan ($p=0,755$) sosyal alan ($p=0,314$) çevresel alan alt boyutlarında ($p=0,054$) anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır. Meslekte geçirilen süreyle birlikte yaş da artar yaşın artmasıyla birlikte yaşam kalitesinin düşeceği düşünülebilir. Fakat yukarıda da belirtildiği gibi öğretmenlik mesleği kas ve beden gücüne dayalı bir meslek olmadığı için ve öğretmenlerin 09-15 saatleri arası çalışıyor olmaları yani tüm gün çalışmamaları sömestr ve yaz tatili gibi dönemlerin olması öğretmenlerin meslekte geçirmiş oldukları süreye paralel olarak yıpranmalarını engelliyor olabilir. Bu durumda da deneyim süresi yaşam kalitelerini etkilemiyor olabilir. Gülmez (2013) çalışmasında benzer şekilde çalışma süresiyle yaşam kalitesi alt boyutlarında anlamlı ilişki belirlemediği. Şangar (2016)'ın akademisyenlerle yapmış olduğu çalışmada kıdem yılıyla yaşam kalitesi arasında farklılık bulunmamaktadır. Gülmez (2013) ve Şangar (2016)'ın çalışması bu çalışmayı destekler niteliktedir. İbrahim ve arkadaşları (2016) Sudi Arabistan'da hemşirelerin iş doyumunu ve yaşam kalitesine yönelik yapmış olduğu çalışmada hemşirelerin mesleklerinde geçirmiş oldukları süre ile yaşam kalitesi alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı korelasyon bulunmaktadır. Halis Kirişçi (2019) İzmir Ödemiş'te 100 öğretmenle yapmış olduğu çalışmada deneyim süresiyle yaşam kalitesi arasında negatif yönlü ilişki bulunmuştur. Halis Kirişçi (2019)'nin çalışması bu

çalışmayı desteklememektedir. Halis Kirişçi (2019)'nin daha küçük örneklem genişliğiyle çalışması ve ölçek olarak Sağlıkla İlgili Yaşam Kalite Ölçeği SF-12 kullanılmış olması bu sonuçları doğurmuş olabilir.

Öğretmenlerin mesleki doyum puanları ile bedensel alan alt boyutu puan ortalamaları arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı $p<0,001$ $r=0,472$ ruhsal alan alt boyutu ile orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı $p<0,001$ $r=0,462$ sosyal alan alt boyutu ile düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı $p<0,001$ $r=0,335$ çevresel alan alt boyutu ile orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı $p<0,001$ $r=0,402$ düzeyde ilişki olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleki doyumlarının artması yaşam kalitelerini de yükseltmektedir. Cimete, Gencalp ve Keskin (2003) İstanbul'da 501 hemşirenin yaşam kalitesi ve iş doyumuna yönelik yapmış oldukları çalışmada bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan ve çevresel alan alt boyutlarıyla iş doyumunu arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğunu bulmuşlardır. Şangar (2016) Eskişehir'de iki üniversiteden 97 akademisyenin iş doyumunu ve yaşam kalitesine yönelik çalışmasında iş doyumuyla yaşam kalitesi arasında pozitif yönlü anlamlı doğrusal ilişki olduğunu iş doyumunu arttıkça yaşam kalitesinin de arttığını bulmuştur. İbrahim ve arkadaşları (2016) Sudi Arabistanın Abdulaziz Üniversitesi Hastanesinde çalışan 268 hemşirenin iş doyumunu ve yaşam kalitesine yönelik çalışmasında iş doyumunu ile ruhsal alan alt boyutunda orta düzeyde, bedensel alan alt boyutunda düşük düzeyde, sosyal alan alt boyutunda zayıf düzeyde, çevresel alan alt boyutunda orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı korelasyon bulunmaktadır. Şangar (2016), Cimete, Gencalp ve Keskin (2003), İbrahim ve arkadaşları (2016)'nin çalışmaları bu çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Öğretmenlerin meslekten almış olduğu doyumun artması bedensel alan, ruhsal alan, çevresel alan alt boyutlarını orta düzeyde, sosyal alan alt boyutunu zayıf düzeyde etkilemektedir. Bireyin meslekten almış olduğu doyumun dolaylı ya da doğrudan tüm yaşamında etkili olacağı düşünülmektedir. Mesleki yaşamında huzurlu olmayan, mesleğinde yapmış olduğu etkinliklerden doyum almayan, bir iş üretme, bir ürün ortaya koyma, yaşamda bir şeyleri değiştirme duygusunu tatmayan bir bireyin aile ve sosyal yaşamında doyumunu yakalaması kolay olmayabilir. Aile ve sosyal yaşamda doyumunu yakalayamayan bireylerin yaşam kaliteleri de olumsuz yönde etkileneceği düşünülmektedir. Literatürde öğretmenlerin mesleki doyumlarına yönelik birçok araştırma mevcuttur. Mesleki doyum ile yaşam kalitesi ilişkisine yönelik araştırmalar ise sınırlıdır. Aslan (2001) İlköğretim I. kademe öğretmenlerinin yaşam kalitesi ve mesleki doyumları adlı çalışmasında 400 sınıf öğretmenine yönelik betimleyici bir

Çalışma yapılmış mesleki doyum ile yaşam kalitesi ilişkisine bakılmamıştır. Literatürde ortaokulda görev yapan öğretmenlerin mesleki doyum ve yaşam kalitesi ilişkisine yönelik Türkiye’de başka araştırmaya rastlanmamıştır.

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Bu bölümde Osmaniye ili Kadirli ilçesi belediye sınırları içerisindeki ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki doyum ve yaşam kalitesi alt boyutları arasındaki ilişkinin araştırılması ve mesleki doyum ile yaşam kalitesi alt boyutlarının sosyodemografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği amacıyla yapılmış olan araştırmadan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre Kadirli Belediye sınırları içerisinde 15 farklı ortaokulda çalışan 200 öğretmenin mesleki doyum puanlarıyla cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamışken erkeklerin yaşam kalitesi bedensel alan, ruhsal alan sosyal alan alt boyut puanları kadınlardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Kadınların annelik duygusu ile dünyaya geliyor olmaları öğretmenlik mesleğinde erkeklerden daha fazla doyum almalarını düşündürüyor olabilir. Bu araştırmada sonuç olarak kadın ve erkekler arasında mesleki doyum açısından farklılık yoktur. Kadınların evde ev işleri, çocuk bakımı gibi faaliyetlerle uğraşıyor olmaları yaşam kalitelerinin erkeklerden daha düşük olabileceğini akıllara getirmektedir. Bu çalışmada kadınların bedensel, ruhsal ve sosyal alan alt boyutlarında yaşam kalitelerinin erkeklerden daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin yaş grupları ile mesleki doyum puanları arasında anlamlı farklılık bulunmazken yaş grubu 18-40 olan grubun yaşam kalitesi çevresel alan alt boyutu puan ortalamaları yaş grubu 41 ve üzeri olan gruptan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Literatürde göreve yeni başlayan bireylerin ve emekliliği yaklaşan bireylerin mesleki doyumunu yüksektir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre mesleğe yeni başlayan grup ile emekliliği yaklaşan grubun mesleki doyumları arasında farklılık bulunmamaktadır. Yaşın mesleki doyuma etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde yaşla yaşam kalitesi arasında negatif yönlü bir ilişki mevcuttur. Yaş arttıkça yaşam kalitesinin beden algısına bağlı olarak düşeceği görüşü hakimdir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan alt boyutlarında yaşa bağlı bir değişiklik görülmemektedir. Çevresel alan alt boyutunda ise yaşla birlikte bir düşüş görülmektedir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin meslekte geçirilen süre (deneyim) durumuna göre mesleki doyum puanları ve yaşam kalitesi çevresel alan alt boyutunda anlamlı farklılıklar vardır. Mesleğe yeni başlayan 0-10 yıllık deneyime sahip bireylerin mesleki doyumları 11-20 yıl arası gruptan yüksek çıkması beklenebilir. Literatürde mesleğe yeni başlayan genç grupla emekliliği yaklaşan grubun mesleki doyumları 11-20 yıl arasına tekabül edecek gruptan daha yüksektir. Bu çalışmada genç grubun mesleki doyumunu 11-20 yıl arası gruptan farklı bulunmamıştır. Emekliliği yaklaşan grubun ise mesleki doyumunu 11-20 yıl arası gruptan daha yüksektir. Öğretmenlerin branşlarıyla mesleki doyum puanları ve yaşam kalitesi alt boyutları arasında anlamlı düzeyde farklılık yoktur.

Aylık gelirini yeterli bulan öğretmenlerin mesleki doyum ve yaşam kalitesi alt boyut puan ortalamaları aylık gelirini yeterli bulmayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Boş zaman (hobi) faaliyeti olan öğretmenlerin mesleki doyum puanı ve yaşam kalitesi alt boyut puanları boş zaman (hobi) faaliyeti olmayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin yaşları ve mesleki deneyimleri ile mesleki doyumları arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamaktadır. Literatürde yaş arttıkça mesleki doyum da artmaktadır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin yaşlarının artması mesleki doyumlarını etkilememektedir. Öğretmenlerin yaşları ile yaşam kalitesi alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde ilişki yoktur. Yaş arttıkça beden algısına bağlı olarak yaşam kalitesinin düşeceği düşünülebilir. Bu araştırmanın literatürden farklı bir diğer sonucu yaş arttıkça yaşam kalitesini değişmemesidir. Öğretmenlerin mesleki doyum puanları ile yaşam kalitesi alt boyut puan ortalamaları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmaktadır. Öğretmenlerimizin mesleklerinden aldıkları doyum arttıkça yaşam kaliteleri de yükselmektedir.

6.2. Öneriler

Bu bölümde yapılan çalışmanın sonuçları doğrultusunda ilerde yapılabilecek araştırmalara ve uygulamalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Ortaokulda görev yapan öğretmenlerin cinsiyetleri ile bedensel alan, ruhsal alan, sosyal alan alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Erkek öğretmenlerin puan ortalamaları kadınlardan daha yüksektir. Kadınların iş hayatı dışında ev işleri,

çocuk bakımı, temizlik, yemek gibi faaliyetlerle uğraşıyor olmaları onların yaşam kalitelerini erkek öğretmenlere oranla düşürüyor olabilir. Bu konuyla ilgili daha geniş çaplı araştırmalar yapılabilir. Bu araştırmanın bulguları çalışan kadınlarla çalışmayan kadınların yaşam kalitelerine yönelik yapılacak çalışmalara katkı sağlayabilir.

Göreve yeni başlayan genç bireylerin beklentilerinin yüksek ve iş hayatında tecrübesiz olmalarından dolayı mesleki doyumları düşük olabilmektedir. Bu çalışmada yaş grupları 18-40 ve 41 ve üzeri diye belirlenmiştir. Daha genç çalışanların bulunduğu 18-40 yaş arası grupla 41 yaş üzeri grubun MDÖ puanları arasında farkın çıkmaması öğretmenliğin öz veri ve fedakârlık gerektiren bir meslek olarak algılanması bu nedenle bu mesleğe titizlikle bakılması ve mesleki doyumunda yüksek olmasına bağlanıyor olabilir. Bu konuda göreve yeni başlayan diğer meslek gruplarıyla öğretmenlik mesleğindeki bireylerin mesleki doyumlarına yönelik yeni çalışmalar yapılabilir.

Meslekte geçirilen süre yaşam kalitesi ve mesleki doyumunu etkilemektedir. Öğretmenlere meslekteki belirli yıllarda mesleki doyumlarını yükseltmeye yönelik çeşitli hizmet içi eğitim faaliyetleri verilebilir. İl dışı ve mahalli seminer ve kurslar düzenlenerek meslektaşlarıyla buluşmaları, paylaşımlarda bulunmaları sağlanabilir. Meslekteki geçen süreye paralel öğretmenlerin yaşam kalitelerini arttırmaya yönelik bazı çalışmalar yapılabilir. Düzenli sağlık kontrolleri, sportif faaliyetler, sosyal faaliyetler düzenlenebilir.

Aylık gelirden memnun olma durumu mesleki doyum ve yaşam kalitesini etkilemektedir. Yapılacak diğer çalışmalarda gelirden memnuniyeti etkileyen faktörlerin neler olduğu araştırılabilir. Boş zaman faaliyeti olma durumu öğretmenlerin mesleki doyum ve yaşam kalitelerini etkilemektedir. Öğretmenlerin daha verimli ve etkili olabilmeleri adına bu hobi faaliyetleri desteklenebilir hobi faaliyeti olmayan öğretmenler hobi faaliyetlerine teşvik edilebilir.

Ortaokulda görev yapan öğretmenlerin yaşları, mesleki deneyimleri ile mesleki doyumları ve yaşam kaliteleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamıştır. İlerde yapılacak çalışmalarda farklı eğitim kademelerindeki öğretmenler yaş ve deneyim süresi bakımından karşılaştırılabilir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin mesleki doyumları ile yaşam kaliteleri arasındaki ilişki pozitif yönde anlamlı çıkmıştır. Literatürde öğretmenlerde mesleki doyum ve yaşam kalitesine yönelik çalışmalar sınırlıdır. Bu çalışmanın bulguları yeni ve farklı değişkenlerle mesleki doyum ve yaşam kalitesi ilişkisine yönelik çalışmalar yapılmasını destekleyebilir.

7. KAYNAKÇA

- Akbaba, S. (1995). *Psikolojik danışma ve sınıf ortamlarında öğrenme psikolojisi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları No:806.
- Akkuş, O. (2010). Rehberlik araştırma merkezlerinde rehber öğretmenlerin iş doyumu düzeylerinin değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Altıparmak, S. ve Eser, E. (2007). 15-49 yaş grubu evli kadınlarda yaşam kalitesi. *Aile ve Toplum*, 3 (11), 29-33
- Altuğ, F., Yağcı, N., Kitiş, A., Büker, N., ve Cavlak, U.(2009). Evde yaşayan yaşlılarda yaşam kalitesini etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 2 (1), 48-60.
- Argon, T., & Eren, A. (2004). *İnsan kaynakları yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Arı E. (2015). Öğretmenlerin iş doyumlarının mesleki tükenmişlik üzerine etkisinin yapısal eşitlik modeli ile araştırılması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (39), 549-565.
- Arslan Ş., ve Gökçe Y. (1999). Geriatride yaşam kalitesinin değerlendirimi. *Geriatri Dergisi*, 2 (4), 173-178.
- Aslan, A. K. (2001). İlköğretim I. kademe öğretmenlerinin yaşam kalitesi ve mesleki doyumları. *Ege Eğitim Dergisi*, 1 (1), 63-82.
- Aşlamacı, İ. (2017). İmam-hatip liselerinde görev yapan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16 (31), 175-201.
- Avcı, K. ve Pala, K. (2004). Uludağ üniversitesi tıp fakültesinde çalışan araştırma görevlisi ve uzman doktorların yaşam kalitesinin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30 (2), 81-85.
- Avşaroğlu, S., Deniz, M. E. ve Kahraman, A. (2005). Teknik öğretmenlerde yaşam doyumu iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 115-129.
- Aydın, E. (2017). Spor yapan üniversite personelinin iş doyum düzeylerinin belirlenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4 (1), 89-113.
- Aydın, M., Gül A., Üstündağ H., ve Zengin, N. (2007). Böbrek nakli yapılan hastalarda yaşam kalitesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2 (6), 117-126.

- Aydiner Boylu, A. (2007). Ailelerin yaşam kalitelerini etkileyen bazı objektif ve sübjektif göstergelerin incelenmesi. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Aydiner Boylu, A. ve Paçacıoğlu, B. (2016). Yaşam kalitesi ve göstergeleri. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 8 (15), 137-150.
- Badem, M. A. (2018). Fazla çalışma sürelerinin çalışanların yaşam kalitesi ve örgütsel bağlılık düzeyleri üzerindeki etkisi. Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Başaran, İ. E. (2008). *Örgütsel davranış insanın üretim gücü*. Ankara: Ekinoks eğitim danışmanlık.
- Bayrı, H. (2006). Ortaöğretim kurumlarında çalışan psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin iş doyumuna ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Bilir, N., Özcebe, H., Vazıoğlu, S. A., Aslan, D., Subaşı, N. ve Telatar, T. G. (2005). Van ilinde 15 yaş üzeri erkeklerde sf-36 ile yaşam kalitesinin değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 25, 663-668.
- Bozkurt, R. M. (2019). Üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesi ile yakın ilişkilerdeki eğilimleri ve yetersizlik duygusu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32, 470-483.
- Choi S. L., Goh Ç. F., Adam M. B. H. & Tan O. K. (2016). Transformational leadership, empowerment, and job satisfaction: the mediating role of employee empowerment. *Hum Resour Health*, 14 (1), 73. <https://doi.org/10.1186/s12960-016-0171-2>
- Cimete, G., Gencalp, N.S. & Keskin, G. (2003). Quality of life and job satisfaction of nurses. *Journal Of Nursing Care Quality*, 18 (2), 151 -158.
- Cüceloğlu, D. (2004). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çek, F. (2011). Bağımsız anaokulu ve ilköğretim okulu müdürlerinin kültürel liderlik davranışları ile okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumunu arasındaki ilişki. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Çiftçili, V. (2007). Dershane öğretmenlerinin öğretmen yeterlilik düzeyleri ve mesleki doyumları arasındaki ilişki. Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

- Davis, K. (1972). *Human behavior at work, human relations and organizational behavior*. New-York: Mc Grov-Hill Book Company.
- Deniz, L. ve Kumaş, V. (2010). Öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin incelenmesi. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 32, 123-139.
- Demirkıran, S. (2012). Yaşam kalitesi ve sağlık çalışanları, Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Durmuş, M., Gerçek, A., ve Çiftçi, N. (2018). Hemşirelerin yaşam kaliteleri ile tükenmişlik düzeylerinin değerlendirilmesine yönelik bir araştırma. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (2), 279–286.
- Düzgün, Ş. (2002). *İnsanda gelişim ve öğrenme*. Erzurum: Eser Ofset.
- Eriş, H. M. (2012). *Üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesi düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Eser E., Fidaner H., Fidaner C., Eser S. Y., Elbi H., ve Göker E. (1999). WHOQOL-100 ve WHOQOL-BREF'in psikometrik özellikleri. *3 P Dergisi*, 7 (Ek 2), 23-40.
- Eskibağ, A. İ. (2014). Öğretmenlerin denetim uygulamalarına dönük görüşlerinin mesleki doyum ve tutum açısından incelenmesi. Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Evans, J. D. (1996). *Straightforward statistics for the behavioral sciences*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing.
- Gülmez, H. (2013). Çalışanların yaşam kalitesini etkileyen faktörler. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care (TJFMPC)*, 7 (4), 74-82.
- Güvel, C. (2019). Kişilik özelliklerinin iş doyumuna üzerine etkileri: Adana Seyhan Belediyesi örneği. Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Halis Kirişçi, M. (2019). Öğretmenlerde vücut farkındalığının, psikolojik durum, yaşam kalitesi ve fiziksel durum üzerine etkisinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Ilgar, Z., & Coşkun, S. (2006) *Psikolojik danışma ve psikoterapi kuramları*. Erzurum: Ilgar Eğitim-Danışmanlık ve Yayıncılık.
- Ibrahim N.K., Alzahrani N.A., Batwie A.A., Abushal R.A., Almogati G.G., Sattam M.A., Hussin B.K. et al. (2016). Quality of life, job satisfaction and their related factors among nurses working in king Abdulaziz University Hospital, Jeddah, Saudi Arabia. *Contemp Nurse*, 52, 486–498.

- Jones-Nelson R. (1982). *Danışma psikolojisi kuramları*. (F. Akkoyun ve Ark. Çev.). Cassell Educational Limited (Orişinal alışma 2005 yılında yayımlanmıştır).
- Kadıoğlu, F. (2014). Psikolojik danışmanların (rehber oğretmenlerin) mesleki doyum ile kendine saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yoksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kağan, M. (2005). Devlet ve özel ilköğretim okulları ile rehberlik ve araştırma merkezlerinde çalışan rehber oğretmenlerin iş doyumlarının incelenmesi–Ankara ili rneği. Yoksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Karagün E., (2016). Beden eğitimi oğretmenleri ile diğer branş oğretmenlerin yaşam kaliteleri üzerine bir araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24 (1), 53-64.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kavlu, İ., ve Pınar, R. (2009). Acil servislerde çalışan hemşirelerin tükenmişlik ve iş doyumlarının yaşam kalitesine etkisi. *Turkiye Klinikleri J Med Sci*, 29 (6), 1543-1555.
- Korukoğlu, N., Feyzioğlu, B., zenoğlu Kiremit, H.ve Aladağ, E. (2013). oğretmenlerin iş doyumunu düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 119 – 137.
- Kuzgun, Y. (2009). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş* (4. baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kuzgun, Y., Aydemir Sevim, S. ve Hamamcı, Z. (1999). Meslekİ doyum leğinin geliştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (11), 14-18.
- Küçüközkan, Y. (2015). Liderlik ve motivasyon teorileri: Kuramsal bir ereve. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1 (2), 86-115.
- Liu , J., Yu , W., Ding ,T., Li , M.,& Zhang, L. (2019, March 1). Cross-sectional survey on job satisfaction and its associated factors among doctors in tertiary public hospitals in Shanghai, China. *BMJ Open*, 9 (3), e023823. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2018-023823>
- Locke, E. A. (1969) “What is Job Satisfaction?”, *Organizational Behavior and Human Performance*. 4 (4), 309-336.
- Luthans, F. (1992). *Organizational Behavior*. (6. Basım). Usa: Mc Graw Hill Publishing Company.

- Malibary, H., Zagzoog, M. M., Banjari, M. A., Bamashmous, R.O., Omer, A.R. et al. (2019). Quality of life (QoL) among medical students in Saudi Arabia: A study using the WHOQOL-BREF instrument. *BMC Medical Education*, 19 (1), 344. <https://doi.org/10.1186/s12909-019-1775-8>
- Masum, A. K., Azad, M. A., & Beh, L. S. (2015). Determinants of academics' job satisfaction: empirical evidence from private universities in Bangladesh. *Plos One*, 10 (2), e0117834. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0117834>
- Menteşe, M. (2007). İş doyumu, rol çatışması ve rol belirsizliği ile çalışanların tükenmişlik düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi: Banka çalışanları üzerine bir uygulama. Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Naz, S., Hashmi, A.M., & Asif, A. (2016). Burnout and quality of life in nurses of a tertiary care hospital in Pakistan. *Journal of Pakistan Medical Association*, 66 (5), 532–536.
- Öğülmüş, C. ve Avşaroğlu, S. (2015, Ekim). Okul öncesi ve zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin iş doyumlarının incelenmesi. *Uluslar Arası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5, 57-70.
- Örücü, E., Yumuşak, S. ve Bozkır, Y. (2006). Kalite yönetimi çerçevesinde bankalarda çalışan personelin iş tatmini ve iş tatminini etkileyen faktörlerin incelenmesine yönelik bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 1 (13), 39-51.
- Özer, P.S. ve Topaloğlu, T. - *Liderlik Ve Motivasyon*, 2008 - tayfuntopaloglu.com
- Özkan, F., Ünver Koçak, F. (2009 Ekim). Yaşlılarda fiziksel aktivite düzeyi ve yaşam kalitesi. 10. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde sunulan poster, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Özpehlivan, M. (2018). İş tatmini: Kavramsal gelişimi, bireysel ve örgütsel etkileri, yararları ve sonuçları. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 43-70.
- Paksoy, M. (2002). *Çalışma ortamında insan ve toplam kalite yönetimi*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Pan, B., Shen, X., Liu, L., Yang, Y., & Wang, L. (2015). Factors associated with job satisfaction among university teachers in northeastern region of China: A cross-sectional study. *Int J Environ Res Public Health*, 12 (10), 12761–12775.
- Polat, Z. (2018). Hekimlerde yaşam kalitesi, tükenmişlik ve etki eden faktörler. Uzmanlık Tezi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul.

- Rustoen, T. et al. (1999). Quality of life in newly diagnosed cancer patients. *Journal of Advanced Nursing*, 29 (2), 490-498.
- Sağlam, Y. (2015). Öğretmenlerin fiziksel aktivite düzeyleri ile yaşam kalitesi düzeylerinin karşılaştırılması (Bitlis ili örneği). Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Sanchez, H. M., Sanchez, E. G. M., Barbosa, M. A., Guimarães, E. C., & Porto, C. C. (2019). Impact of health on quality of life and quality of working life of university teachers from different areas of knowledge. *Ciênc. Saúde Coletiva*, 24 (11), 4412-4423.
- Sehlen, S., Vordermark, D., Schäfer, C., Herschbach, P., Bayerl, A., Pigorsch, S., Rittweger, J., Dormin, C., Bölling, T., Wypior, H. J., Zehentmayr, F., Schulze, W., Geinitz, H., & DEGRO Quality of Life Work Group (2009). Job stress and job satisfaction of physicians, radiographers, nurses and physicists working in radiotherapy: a multicenter analysis by the DEGRO Quality of Life Work Group. *Radiation oncology (London, England)*, 4, 6. <https://doi.org/10.1186/1748-717X-4-6>
- Selbi, H. H. (2018). Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde, hastanelerde çalışan fizyoterapistler ile aktif çalışan öğretmenlerde yaşam kalitesi, ağrı ve depresyon değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Şangar, Z. (2016). İş doyumunu ve yaşam kalitesi : Akademik personel üzerine bir çalışma. Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Şen, R. (2019). Çalışma yaşam kalitesinin yaşam kalitesi ile ilişkisi: Eskişehir örneği, Doktora tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Şenel, S. R. (2019). Öğretmenlerde kişilik özellikleri ve örgütsel sessizlik ile mesleki doyum ilişkisi. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Şimşek, M. Ş., Akgemci, T. ve Çelik, A. (2001). *Davranış bilimlerine giriş ve örgütlerde davranış*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Topçu, B., Saraçlı, S., Dursun, P. ve Gazeloğlu, C. (2012). Akademisyenlerin yaşam kaliteleri üzerine bir çalışma: Afyon Kocatepe Üniversitesi örneği. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2 (1), 15-19.
- Torlak, S. E. ve Yavuzçehre, P. S. (2008). Denizli kent yoksullarının yaşam kalitesi üzerine bir inceleme. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 17 (2), 23-44.

- Üzümcü, B. ve Müezzın, E. E. (2018). Öğretmenlerin bilişsel esneklik ve mesleki doyum düzeyinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8 (1), 8-25.
- Vural, Ö., Eler, S. ve Atalay Güzel, N. (2010). Masa başı çalışanlarda fiziksel aktivite düzeyi ve yaşam kalitesi ilişkisi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2, 69-75.
- World Health Organization. Measuring quality of life: the development of the World Health Organization Quality of Life Instrument (WHOQOL). Geneva: WHO, 1993.
- Yaymacı, V. F. (2019). Kentsel alanda yaşayan yaşlılarda yaşam kalitesi. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Yazgan İnanç B., & Yerlikaya E. E. (2017). *Kişilik kuramları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yeşilyaprak, B. (2004). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

8. EKLER

8.1. Etik Kurul Onay Belgesi

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY	
TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	29348551906
ADI VE SOYADI	İsmail Volkan BAYRAN
ÖĞRENCİ NO	2017100146
TEL. NO.	5076951434
E - MAİL ADRESLERİ	pdrcivolkan@gmail.com
ANA BİLİM DALI	Psikoloji
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	2019 / 2020- GÜZ DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	Yaşam kalitesi ve mesleki doyum ilişkisi
TEZİN AMACI	Ortaokulda görev yapan öğretmenlerin mesleki doyum ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	<p>Bu araştırma 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında Osmaniye ili Kadiri ilçesinde belediye sınırları içerisindeki farklı sosyo-ekonomik düzeydeki 15 Ortaokulda görev yapan çeşitli branş ve eğitim düzeylerindeki öğretmenlerden Tabakalı Rastgele Örnekleme Yoluyla seçilen 135 öğretmenin Mesleki Doyumları ile Yaşam Kalitesi arasındaki ilişkisini incelemek amacıyla yapılabacaktır.</p> <p>Araştırmada mesleki doyum bağımsız değişken yaşam kalitesi ise bağımlı değişken olarak alınmıştır. Diğer bağımsız değişkenler kişisel bilgi formunda yer alan yaş, cinsiyet, branş, eğitim düzeyi, ebeveyn olup olmama gibi değişkenlerdir. Mesleki doyum ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi için korelasyon analizi yapılacaktır. Diğer bağımsız değişkenlerin yaşam kalitesi ile ilişkileri incelenirken tanımlayıcı istatistikler ve t testi kullanılacaktır.</p> <p>Araştırmada veri toplama araçları olarak kişisel bilgi formu, mesleki doyum ölçeği ve dünya sağlık örgütü yaşam kalite ölçeği-kısa formu kullanılacaktır. Verilerin analizi için IBM SPSS 22 paket programı kullanılacaktır.</p>
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	Osmaniye ili Kadiri ilçesindeki belediye sınırları içerisindeki MEB' e bağlı ortaokullar

1968

İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI-ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Osmaniye Kadirli
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	Kadirli ilçesi belediye sınırları içerisindeki İmam hatip ve normal ortaokullarda görev yapan öğretmenlere Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği Kısa Formu ve Sevim, Kuzgun ve Hamamcı tarafından geliştirilen Mesleki Doyum Ölçeği ve araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu uygulanacaktır.
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI	Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği Kısa Formu(WHOQOL-Bref), Mesleki Doyum Ölçeği(MDÖ), Kişisel Bilgi Formu
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	1) 1 WHOQOL-Bref (2) Sayfa Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği Kısa Formu 2) 1 (1) Sayfa Mesleki Doyum Ölçeği 3) 1 (1) Sayfa Kişisel Bilgi Formu Formları. 4) 1 (1) Sayfa Aydınlatılmış Onam

ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: İsmail Volkan BAYRAM		ÖĞRENCİNİN İMZASI: Enstitüde kalan aslı imzalıdır TARİH: 29 / 11 / 2019		
TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU				
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.				
2. Anılan konu psikoloji ve eğitim bilimleri faaliyet alanı içerisine girmektedir.				
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI	A.B.D. BAŞKANININ ONAYI	
Adı - Soyadı: Soner ÇAKMAK	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: Murat KOÇ	Adı - Soyadı: Şükrü Uğuz	
Unvanı: Dr. Öğr. Üyesi	Unvanı:	Unvanı: Doç. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	
İmzası : Enstitüde kalan aslı imzalıdır	İmzası:	İmzası: Enstitüde kalan aslı imzalıdır	İmzası: Enstitüde kalan aslı imzalıdır	
29.11.2019	... / ... / 20....	29.11.2019	29.11.2019	
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER				
Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN (Y).	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN (Y).	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER (Y).	Adı - Soyadı: Ali Engin OBA	Adı - Soyadı: Mustafa Tevfik ODMAN
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.
İmzası : Enstitüde kalan aslı imzalıdır	İmzası : Enstitüde kalan aslı imzalıdır	İmzası : Enstitüde kalan aslı imzalıdır	İmzası :	İmzası :
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Gökhan SÖKMEN 29 / 11 / 2019	Dr. Öğr. Üyesi Şenol KANDEMİR 29 / 11 / 2019	Dr. Öğr. Üyesi Belde AKA 29.11.2019 / / 20.....	... / / 20.....
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	☐	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, 29 / 11 / 2019 - 10/ 01 / 2020 tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.		
OY ÇOKLUĞU İLE	☒			
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRÜNE ONAYLATILARAK ENSTİTÜ SEKRETERLİĞİNE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA YAZININ PUNTOSU İŞE 12 (ON İKİ) PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILARAK ÇIKTI ALINACAKTIR.				

8.2. Aydınlatılmış Onam Formu

Bu araştırma, Mersin Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans Programı öğrencisi İsmail Volkan BAYRAN tarafından Dr. Öğretim Üyesi Soner ÇAKMAK danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak yürütülmektedir.

Araştırmanın amacı Kadirli belediye sınırları içerisindeki çeşitli sosyo-ekonomik seviyedeki 15 ortaokulda görev yapan öğretmenlerin mesleki doyumları ile yaşam kalitesi ilişkisini incelemektir.

Soruları yanıtlamak yaklaşık beş dakika sürmektedir. Çalışmadan güvenilir sonuçlar elde edilebilmesi için soruları eksiksiz ve size en yakın olanı şıkkı işaretlemeniz önemlidir.

Bu formu okuyup onay vermeniz çalışmaya katılmayı onayladığınız anlamına gelmektedir. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir sebepten dolayı çalışmayı bırakma hakkına da sahiptir.

Çalışma ile ilgili bilgi almak ve paylaşımlarda bulunmak için pdrcivolkan@gmail.com mail adresinden iletişime geçebilirsiniz.

Teşekkürler.

8.3. Kişisel Bilgi Formu

1. Yaşınız:
2. Cinsiyetiniz?
 Kadın Erkek
3. Medeni Durumunuz?
 Evli Bekar
4. Öğrenim Durumunuz?
 Üniversite mezunu
 Yüksek Lisans mezunu Doktora mezunu
5. Aylık Gelirinizi Yeterli Buluyormusunuz?
 Evet Hayır
6. Branşınız?
 Türkçe Matematik İngilizce Fen ve Tek. Sos. Bil. Din Kültürü
 Görsel Sanatlar Müzik Beden Eğitimi Tek. ve Tas. Rehberlik Bilişim
 Tek. Arapça
7. Çocuğunuz var mı?
 Evet Hayır
8. Kaç yıldır öğretmenlik mesleğini yapıyorsunuz ?
.....
9. Kendinize ayırdığınız, iş hayatı dışında hobi gibi boş zaman faaliyetiniz var mı ?
 Var Yok

8.4. Mesleki Doyum Ölçeği

MESLEKİ DOYUM ÖLÇEĞİ

Mesleki Doyum Ölçeği ile kişinin mesleğın üyesi ve iş yaşamında ne derece mutlu olduğu değerlendirilir.

Açıklama: Aşağıda işinize ilişkin bazı sorular sorulmaktadır. Sizden istenen her soruyu dikkatle okuyup size en uygun gelen şıkı işaretlemenizdir.

		Her zaman	Sık Sık	Ara Sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman
1	Bir kez daha dünyaya gelseniz aynı mesleğe girmek ister misiniz?					
2	Yaptığınız işi önemli ve anlamlı buluyor musunuz?					
3	Mesleğinizi başkalarına önerir misiniz?					
4	Keşke başka bir iş yapan insan olsam dediğiniz olur mu?					
5	Mesleğinizin gelişimine olanak verdiğini düşünüyor musunuz?					

8.5. Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği Kısa Formu

WHOQOL-BREF

(Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği-Kısa Formu)

Hastanın Adı Soyadı: _____ Tarih: ____/____/____

Başlamadan önce kendinizle ilgili genel bir kaç soruyu cevaplamanızı istiyoruz. Lütfen doğru yanıtlara işaret koyun ya da verilen boş yerleri doldurunuz.

Cinsiyetiniz nedir?	☐ Erkek	☐ Kadın	Doğum tarihiniz nedir?
Gördüğünüz en yüksek eğitim derecesi nedir?	Medeni durumunuz nedir?		
☐ Hiç Eğitim Almadım	☐ İlkokul-Ortaokul	☐ Hiç Evlenmemiş	☐ Evli Gibi Yaşıyor
☐ Lise Veya Eşdeğeri	☐ Üniversite	☐ Boşanmış	☐ Ayrılmış
☐ Evli	☐ Eşi Yaşamıyor		
Şu anda bir hastalığınız var mı?	☐ Evet	☐ Hayır	Eğer şu anda sağlığınıza ilgili yolunda gitmeyen bir durum varsa; Sizce bu nedir? _____ (hastalık/sorun)

Bu anket sizin yaşamınızın kalitesi, sağlığınıza ve yaşamınızın öteki yönleri hakkında neler düşündüğünüzü sorgulamaktadır. Lütfen bütün soruları son 2 haftayı göz önünde bulundurarak ve size en uygun olanı seçerek cevaplayınız.

1 G1	Yaşam kalitenizi nasıl buluyorsunuz?	Çok kötü ☐ 1	Biraz kötü ☐ 2	Ne iyi, ne kötü ☐ 3	Oldukça iyi ☐ 4	Çok iyi ☐ 5
2 G4	Sağlığınıza ne kadar hoşnutsunuz?	Hiç hoşnut değil ☐ 1	Çok az hoşnut ☐ 2	Ne hoşnut, ne de değil ☐ 3	Epeyce hoşnut ☐ 4	Çok hoşnut ☐ 5
3 F1.4	Ağrılarınızın yapmanız gerekenleri ne kadar engellediğini düşünüyorsunuz?	Hiç ☐ 5	Çok az ☐ 4	Orta derecede ☐ 3	Çokça ☐ 2	Aşırı derecede ☐ 1
4 F11.3	Günlük uğraşlarınızı yürütmek için herhangi bir tıbbi tedaviye ne kadar ihtiyaç duyuyorsunuz?	☐ 5	☐ 4	☐ 3	☐ 2	☐ 1
5 F4.1	Yaşamaktan ne kadar keyif alırsınız?	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

8.6. Çağ Üniversitesi Tez Anket İzni

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
ÇAĞ UNIVERSITY

SAYI : 23867972/ **1278-873**
KONU: Tez Anket İzni Hakkında

03.12.2019

KADIRLI İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi olan (2017100146 numaralı) **İsmail Volkan BAYRAN**, “Yaşam Kalitesi ve Mesleki Doyum İlişkisi ” konulu tez çalışmasını Çukurova Üniversitesi öğretim elemanı Dr. Öğr. Üyesi Soner ÇAKMAK danışmanlığında yürütmektedir. Adı geçen öğrencinin tez çalışması kapsamında **Kadirli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Ortaokullarda görev yapan öğretmenleri kapsamak üzere** kopyası Ek’lerde sunulan bir anket uygulaması yapmayı planlamaktadır. Tez çalışması kapsamında yukarıda belirtilen anketin uygulayabilmesi için gerekli iznin verilmesi hususunu bilgilerinize sunarım.

(Enstitüde Kalan Asıl Sureti İmzalıdır.)

Prof. Dr. Ünal AY
REKTÖR

EKLERİ: Beş Sayfa tez anket formları ile Üç sayfa tez etik kurul izin formunun fotokopileri.

8.7. Kadirli İlçe Milli Eğitim Müdürlü İzin Belgesi

T.C.
KADIRLI KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 49577857-903.01-E.24565109
Konu: Tez Anket İzni

11.12.2019

İLGİLİ MAKAMA

İlgi : Çağ Üniversitesi'nin 03/12/2019 tarihli ve 1278-873 sayılı yazısı.

İlgi yazı incelenmiş olup, ilçemiz Şehit İbrahim Aşkın Ortaokulu Rehber Öğretmeni (Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi) İsmail Volkan BAYRAN'ın 2019-2020 Eğitim- Öğretim Yılında Osmaniye İli Kadirli İlçesi belediye sınırları içerisindeki müdürlüğümüze bağlı ortaokullarda görev yapan çeşitli branş ve eğitim düzeylerindeki öğretmenlerin, Mesleki Doyumları ile Yaşam Kalitesi arasındaki ilişkisini incelemek amacıyla kişisel bilgi formu, aydınlatılmış onam formu, dünya sağlık örgütü yaşam kalite ölçeği kısa formu ve mesleki doyum ölçeği ekte olup, Mesleki Doyumları ile Yaşam Kalitesi arasındaki ilişki konularında anket çalışması yapmasında herhangi bir sakınca yoktur.

Gereğini arz ederim.

İlyas TAPSIZ
İlçe Milli Eğitim Müdürü

78-SOBE
- D.O.M. KGS

Güvenli Elektronik
Aslı ile Aynı
11/12/2019

Arifiye İNANIR
Selvi

Kadirli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Ayrıntı için İrtibat : O.GÖRBOZ Şb. Md.
Cemalpaşa Mah.1.Selvi VAYISOĞLU Cad.No:5. KADIRLI
Tel : 0 328 718 22 51 – 718 93 55

Faks : 0 328 718 24 37
kadiri180@meh.gov.tr
http://kadiri.meh.gov.tr

8.8. Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği Kısa Türkçe Sürümü Kullanım İzin Belgesi

WHOQOL Türkiye Merkezi

İletişim:
Prof. Dr. Erhan Eser
e.eser@bayar.edu.tr

Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fak.
Halk Sağlığı AD. 45020 Manisa
Tel: + 90 236 231 83 73
Faks: + 90 236 232 00 58

WHOQOL Center, Türkiye

Contact:
Prof. Dr. Erhan Eser
e.eser@bayar.edu.tr

Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fak.
Halk Sağlığı AD. 45020 Manisa /Türkiye
Phone: + 90 236 231 83 73
Fax: + 90 236 232 00 58

Tarih: 21 Ocak 2020
Belge No: 2020/01

WHOQOL-Bref.TR

Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği Kısa Türkçe Sürümü Kullanım İzin Belgesi

Sayın İsmail Volkan Bayram

Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği Türkçe Sürümü'nün hakkı Dünya Sağlık Örgütü WHOQOL Türkiye merkezi tarafından korunmaktadır. WHOQOL Kullanım sözleşmesi gerekleri uyarınca bu ölçeği ticari amaçlar dışında merkezimize gönderilmiş olan " Öğretmenlerde Mesleki Doyum ve Yaşam Kalitesi İlişkisi " başlıklı çalışmanızda bilimsel amaçlı kullanımınız uygun bulunmuştur.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Prof. Dr. Erhan Eser
WHOQOL Türkiye Merkezi

9. ÖZGEÇMİŞ

1986 yılında Osmaniye Kadırlıde doğan İsmail Volkan BAYRAM ilkokulu Kadırlı 7 Mart İkokulunda, ortaokulu Kadırlı Ortaokulunda liseyi Kadırlı Şehit Orhan Gök Lisesinde okumuş olup en son mezun olduğu okul Erzurum Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik bölümüdür. Çeşitli anaokulu, ortaokul ve ilköğretim okullarında görev yapan İsmail Volkan BAYRAM evli ve üç çocuk babasıdır.

İletişim: pdrcivolkan@gmail.com

